

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 Hasábbos petit sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesül-
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Péntek, november 8.

Mai számunk főbb közleményei:

- Az aradmegyei utak és iskolák.
- Parlamenti színjáték.
- Izgalmas főtárgyalás a Simon—Petrovics pörben.
- Anyák és gyermekek viszálja.
- Öngyilkos nyugalmazott törvénytörési elnök.
- Törökország újra támad.
- A közönség zsebére.
- Tarkaságok.

A bukás okai.

Arad, november 7.

Mialatt a Csataldza-vonal mögé szorult török sereg utolsó csatáit vívja a diadalmas bolgárokkal, már nem is a győzelem reményében, hanem csak a legnagyobb szegyennek, Konstantinápoly bevételének elkerülésére, s már csak azért, hogy a békefeltételekből valamit le lehessen alkudni: egy török komissió Aradon jár, hogy lovakat vásároljon. Látszólag nincs semmi különös abban, hogy háborút viselő ország katonai lovakat rekvirál; a háborúhoz lovasság, a lovasság részére ló kell. Itt azonban előtérbe kerül az a kérdés: mi lesz, amire a magyar lovak a török földre jutnak? Marad-e még alkalom a csatára, lesz-e szükség arra, hogy ezeket a lovakat katonák alá tegyék, azok helyébe, amelyeknek szétdarabolt tetemét Lüleburgasznál, meg Kirk-kilisszénél fölfalták, megkóstolták a varjak?...

Az emberek önkéntelenül összefüggést keresnek az egy időben történő események között és így egymás mellé kíváncsoznak: a vereségről vereségre bukó sereg és a ló-

vásárló bizottság. A lóvásárlás a hadsereg üzleti része, — s a látszat szerint, mintha a törökök a nemzeti végveszedelem, az élet-halálharc pillanatában is erre az üzleti ügyre helyeznék a nagyobb súlyt? Talán nem lenne ugyanily színe a dolognak, ha most, egyidőben nem kellene olvasni azokat a haditudósításokat, amelyek a lüleburgászi csata kedvezőtlen kimenetelét magyarázzák, kommentárral kísérik. Elmondják ezek a részletek, hogy a török hadsereg rosszul, hiányosan volt ruházva, felszerelve és táplálva. Ez pedig teljes bizonyossággal mutat valamire. A török nem volt szegény ország. Azt az összeget, amelyből a katonáknak tisztességes ruházatot, rendes felszerelést kellett volna adni, azt a pénzt, amelylyel a harc idején tízszeres törődésnek kitett katonákat jól, a rendesnél jobban kellett volna élelmezni: azt a pénzt biztosan kiadták. Hogy ez a pénz mégse jutott rendeltetési helyére, céljára, ez arra mutat, hogy annak jó része valahol megrekedt. A hadsereg-szállítás korrupciója okozott már vesztes háborukat, az orosz-japán háborúban is sokat segített a japán bátorságnak az orosz tábornokok falánksága, panamázása. Hogy a török vereségek legfőbb okairól szóló hírek valószínűek, azt alighanem megerősíti egy speciális körülmény: a török tiszték politizáltak. A politikusok pedig közel jutnak a hatalom tényezőihez, hasznok osztogatóihoz és itt hamar csábitja az alkalom „keresni” azokat, akik nem idegenkednek a „kereséstől.”

Ennek, természetesen semmi köze sincs az Aradra jött lóvásárlókhöz, akiknek eljá-

rását nincs ok és nem is szabad a legtávolabbról se meggyanusítani. De a közhangulat, amely eleinte kétkedéssel, majd meglepetéssel és végre a végsőkig emelkedő csodálkozással olvasta és hallja a török hadsereg új, meg új csatavesztéseiről szóló híreket, amelyek újra meg újra meghazudtolják a jó véleményt, amelyet az erős, német tisztektől alaposan képzett, a multból halálmegvetést és rettentő bátorságot örökölt török hadsereg felől táplált: ez a közvélemény most inkább képzelte a török tiszteket Csataldzsánál, mint Aradon a lóvásárlásnál. Lehet, hogy ez az újságolvasók naivitása; hiszen a hadseregben élő munkafelosztás folytán nem lehet mindenki az ágyuk mellett és a rajvonalakban; kell, aki az irodákban működik, kell, aki a szultán mellett teljesít személyes szolgálatot, kell, aki ruhákat varrat és kell végül aki lovakat vásárol; és végül, ha a lovak jó része elpusztult és ha Arábia nem tud elég csatament adni, kell azt a magyar selejtes lovakkal pótolni. De ebben a naivitásban is van valami igazság, és ez a naivitás talán joggal hivatkozik arra, hogy a bolgárok és a szerbek tudnak győzni a nélkül, hogy új lovakat vásároljanak; ott nem akad fölösleges tiszt, aki ilyenkor külföldre mehetne remondákat szerezni.

Azokban a hírekben, amelyek a lüleburgászi csata okairól szólnak, Törökországot új vereség érte: elveszítte a nyugat szimpátiáját, amely eddig mellette volt. Igaz, hogy ez a szimpátia nem védte meg az olaszok ellen és nem volt hathatós segítségére a Balkán szövetséggel szemben se:

Gróza Mici utolsó tárcája.

— A korán elhunyt írónd hagyatékából. —

Nem tudom miért, folyton arra a kis határvárosra kell gondolnom, ahol nemrégén hosszabb időt töltöttem. Valószínűleg vágyódik utánam a régi szobám is, hisz a tárgyak élnek, csak kevesen tudják még és ők is küldenek üzenetet az érzések útján. Nekem eszembe jutnak mostanában gyakran.

Ha fészkelődöm kell — idegesek szokása szerint többször egy nap — s balogzok a tükörbe, — a másik tüköröm tünik fel előttem. Vas-tag, csiszolt, ráma nélküli lapja. Egyetlen dísz volt a keskeny sötét hotelszobának és olyan furcsákat gondoltam néha előtte, hogy gyakran meg is döbbsentem, nevettem is, ha eszembe jutott: vajon mit szólnának hozzá azok, akiket illet?

Sohasem éreztem magamat oly jól, mint az akkori ágyamban. Pedig neveltséges volt, izléstelen magas sárga rézdiszítéssel — kéreget egy barna pléh-ágy — és mégis, ha este nyugvótórom, mindig arra gondolok: ugyan mit látszik benne, ugyan szereti-e.

És köny csillog a szememben, ha látom magam előtt a párnáimat s rajtuk a szuszogó kövér úgynök, kóborló artista, vagy félig színész, félig kalandornő lengyel asszonyok fejét.

A virágaim se hagynak békébe, a virágok, a miket otthagytam. Magam neveltem. Öntöztem, becéztem leveledző, lombosodó zöldjét a crysanthémeknek s a mikor eljöttem, mégis otthagytam

őket, odaadtam; a templom hívős asszonya kapta, Mária, akihez ott sohase mentem el, hogy derűs szépségének dícsőségére gyertyát gyújtsak. A neveltjeimet azonban elküldtem neki — most fáj, belenyilat, a szívembe minden zöldelő bokor, s az élnímbe is belebólogat a szomorú virág fehér feje.

Mondom: ott vagyok mindég. Allok az erkélyen s nézem a zsinagóga véneit. Hosszu, fekete gelyem káftán fődte görnyedt hátuk felett hófehér, vagy vörös istenszelid fejben nagy, szenvedő zsi dőszemek. Ráncos kezük csodaszép mozdulatainak élénk repkedése megilletett. Áhitatosan figyelttem őket s örültem, hogy egyszer régen gyermekkoromban megvert egy művészként ember, az apám, mert csufoltam a nemzetiségüket. Igen, te tudtad azt, amit én akkor még nem, hogy jónak kell lenni, büszkének és hünek, hogy olyanok maradhassunk a mai időben, mint minők az őseink voltak.

Néha fekszem fejem alá tett kézzel, félhunyott pillával, megcsendül bennem valamilyen dal, és úgy érzem, az egész világ tájalmát én hordozom. Máskor egy szónál, egy akkordnál lávóli városok képe tünik fel előttem, egy-egy utcasarok, amelyen sietve fordultam be, vagy valamelyik kavéházi terrasza és látom magamat fekete ruhában, fekete hosszú keztyűvel, vagy a kedvenc, sárga színbe öltözötten, — és francia asszonyok kezei mosolyát asztalom körül. Fújuk a füstöt vagy pozunk valamelyik újságban. Mesdames, la vie est pourtant belle...

...Most hóborította utcákon sikklik keresztül a szán velem, ide oda zökkenek a bundák között,

sötét lengyel városrészekben pislogó lámpák mellett elrohanva, hajrá, újra meg újra, mint a télen, mikor a Szent Nikoláján vágattunk át, vagy kinnt a befagyott folyó mentén a szabad országúton, nyomoruságos faluszkák között s kopogott az uton a rongyos vándorlók csizmája utánunk: — „Asszonyság egy krajcárt, hát nem sajnálsz az elhagyattat, az is az Isten gyermeke!” Nem, hajrá galambocskák előre, nem hallod milyen szépen cseng a szán a füled mellett te csiga? gyorsabban előre, — kiáltja a nagy kucsmája alól a kocsis felébredve almából s pattog az ostor, sietni, Silveszter este van ma, még templomba kell menni...

Most nevetek; emlékszem, hogy amikor kipirultan haza tértem, a hotel folyosón Hella várt, a szobaleány. Kacsiásan szoritotta fogai közé a cigarettát s megrázta loknis fejét:

Hogyne, mindent rendbe szedtem, pedig sok dolgom van. Oroszok jöttek, többen és magam vagyok. Az inasnak itt a szeretője, pedig ez megvárt títva, ha megtudják elcsapják és meg majd megint s. magisztrátushoz. Lopni szokott, vagy verékedni ha már nem bírja az éhséget s a hiányt, csak hogy bezárják. Ott legalább nem fáj és enni is adnak neki.

— És maga ezt helyesli Hella?

Ugy mosolyog, mintha helyeselné.

— Nem jobb a rendes életmód? Miért kockáztatják a helyüket, hisz csak nem eshetik oly nagyon nehezükre a szabályok betartása? Én nem is tudom honnan veszik a bátorságot az ellenkezőjére, mikor tudják mi vár magukra, hisz

de mégse volt értéktelen holmi. Egy kevés harci siker mellett ez nagy hasznára válhatott volna. De ez a szimpátia is pusztulóban van, és nem hívja életre a szerencsétlen sorsuaknak kijáró részvét se. A bukása kellemetlen azoknak, a kiket az ebből keletkező bonyodalmak érintenek, — és ezek között vagyunk, sajnos, mi is, — de a fölöstása nem rendíti meg annyira a sziveket, mint annak idején Lengyelország sorsa. Belőle ugyan marad valami, ha nem is sokkal több, mint hogy a szultán papája marad a különböző nemzetek fenhatósága alá került mohamedánoknak. És minek egy pápa számára lovakat vásárolni? ...

Az aradmegyei utak és iskolák.

— A közigazgatási bizottság ülése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 7.

Három óránál hosszabb ülése volt ma Aradmegye közigazgatási bizottságának. Előreláthatóan érdeklődést keltő ügyek ugyan ezuttal sem szerepeltek a tárgyszorozaton, azonban a közutak elhanyagolt rossz állapota és az állattenyésztés, legeltetés kérdése épen elég vitatni való témát adott a jórészt földbirtokos bizottsági tagoknak.

Az előadók jelentéseit a megyei közigazgatás októberi havi állapotáról jórészt hozzászólás nélkül tudomásul vették. A jelentések közül Róka József pénzügyigazgatóé arról számolt be, hogy októberi folyamán 518.871 korona egyenes adót, 22205 korona hadmentességi díjat és 365002 korona közvetett adót fizettek Aradmegyében. Az adófizetés tehát az első két adónemben 81781, illetve 9224 koronával több, az utóbbiban 45714 koronával kevesebb, mint az előző hónapban volt. — Borsos Béla dr. tiszti főorvos havi jelentésében a hólyagos himlő esetekről megemlékező rész volt a legérdekesebb. A veszedelmes fertőző baj a megye területén újabban három községben is jelentkezett és pedig Vadabon, Mácsán 1—1, Körtösön 3 megbetegedés történt. A járvány terjedésének megakadályozására szigorú intézkedések történtek, azt azonban nem sikerült megállapítani, hogy honnan hurcolták be a himlőt. Egyéb fer-

maga is tesz ilyeneket, hát nem rettenetes ez mondja?! Mosolygott megint és kicsit gunyosan mondta:

— Madame még nem tud élni, madame még fél. Hát olyan nagy bátorság kell ahhoz, hogy az ember kóboroljon, vagy éhezzen? Nem eszem és megvan, legfeljebb becsuknak és ez is megvan, csavargok és rongyos vagyok, de azt teszem, a mit akarok. Ha nem gondolnak arra, hogy én is ember vagyok, észükbe juttatom én, ha ezért megbüntetnek, ám tegyék, én mégis merek, merni kell, merni szabad.

Megszoktam már ezeknek az embereknek az okoskodásait a mik imponáltak is nekem, csak annyit mondtam hát:

— Voltaképen semmi közöm ahhoz, a mit csinálnak, de azt elvárom, hogy pontosan teljesítsék a megbízásaimat.

Durcásan vont vállat:

— Az urak, csak követelnek tőlünk, cserébe nem adnak semmit, mert a pénz, az nem minden. Csunya önzés, kihasználás.

Cselédkérdés volt ez, szociálista indoklás, talán társadalomtudomány is és minden egyéb dióhéjban. Lenyeltem, elfordultam és bementem. Annyiszor veszekedezem vele máskor, miért ne hallgathatnék most egyszer, mikor — igaz van.

...Ah, sok emlékem van, ott, látom már, hogy nemcsak a butorok hívják vissza, a virágok és a sok hó, a mi volt és elmúlt, József is hív és Hella, a kacér szobaleány is integet a cigarettájával: jer vissza és magyarázd meg hát, mi a helyes...

Mit is magyarázhatnak én nekik? Hisz mindent tudnak, többet mint én, tudnak is, mernek is. Mit mondhatnak én, szegény?...

tőző betegségek szörványosan és enyhe lefolyással mutatkoztak.

Varjassy Árpád királyi tanácsos tanfelügyelő a megye területén levő állami iskolák működéséről tett jelentést. Hetvennégy községben működik állami népiskola összesen 205 tantervvel. Az állami iskolákba a tanév elején 15458 tanbőteles iratkozott be, akiknek *hatvan százaléka nem magyar anyanyelvű.* Az állami iskolák közül sok meglehetősen zűzolt, úgy, hogy a tanfelügyelő a kultúrminisztertől a magyarpécskai, ópécskai, szentmártoni és még néhány iskola kibővítését kéri.

A görög keleti román iskolák és tanítók elleni panaszok ezuttal sem maradtak el. Különösen súlyos a panasz Zsurma Tódor rékasi görög keleti tanító ellen, akinek iskolájában „a tanítási eredmény a semmivel egyenlő” a tanfelügyelő hivatalos jelentésének szavai szerint. Zsurma ellen a közigazgatási bizottság fegyelmi eljárást rendelt el, egyúttal pedig felterjesztést intéz a közoktatási miniszterhez, hogy a tanítótól eddigi 400 korona személyi pótlékát vonják meg és esedékes ötödéves korpótlékát se utalványozzák.

Ma tárgyalta a közigazgatási bizottság újból özvegy Takácsy Sándorné tövisgyházai földbirtokos iskolai adójának ügyét, amelyről már írt az Aradi Közlöny. Takácsy Sándor az alsósímandi római katonák egyház magas iskoladót vetett ki és a földbirtokosok felebbezt a kivetés ellen azzal az indoklással, hogy ő Tövisgyháza pusztán saját költségen iskolaeületet emeltetett, egy iskola fenntartásához tehát hozzájárult és még egy iskolai megadóztatásra nem kötelezhető.

Varjassy Árpád tanfelügyelő a felebbezésben foglalt kérelem teljesítését javasolta a földbirtokosnő áldozatkészségére való tekintettel.

Mintán azonban a törvény olyan előnyben részesíti a felekezeti iskolákat, hogy előbb kell felekezeti iskolaadót fizetni, csak azután községit, hiába aldozott Takácsy Sándor községi iskolára: a felekezeti iskolaadó megfizetésére kötelezni kellett őt a közigazgatási bizottságnak.

Az államépítészeti hivatal főnökének jelentése, mint már hónapok óta, ezuttal sem maradt szó nélkül. Friebeisz Miklós, Solymossi Lajos báró és Purgly László emeltek kifogást a törvényhatósági utak krudélis rossz állapota miatt és azt bizonyították, hogy az utjavítás inkább ront az utakon, mint használ.

Ennyi panasz után Urbán Iván főispán egész energikusan azt a felszólítást intézte Kemény Bertalan műszaki tanácsoshoz, hogy legyen szíves nagyobb gondot fordítani az utjavítási munkák ellenőrzésére.

— Nekem is, a tanácsos urnak is kellemetlen — mondotta a főispán — hogy egy idő óta mindig felszólalások történnek a rossz utak miatt. Valami hibának kell itt lenni az ellenőrzés tekintetében. Ezuttal is ismétlem, hogy az aradmegyei utak gidres-gödörök, mert a gödröket soha sem töltik be, hanem egyformán terítik be kavicsal az utat, úgy, hogy a gödör megmarad. Annál szembeszökőbb ez, mert a *bihari határon túl egészen jó, gondosan kijavított az országot.*

A közigazgatási bizottság az alispán indítványára elhatározta, hogy Urbán Iván főispánt, Dálnoki Nagy Lajos alispánt és Kemény Bertalan műszaki tanácsost a jövő hét folyamán tartandó helyszíni szemlére kéri fel. A helyszínen fogják megállapítani, hogy milyen intézkedésekre van szükség.

Hosszu, csaknem máfélórás vita folyt a közigazgatási bizottságban Szineke község legelőrendtartásának tárgyalásánál, illetve ezzel kapcsolatban a legelő jogszabályok értékesítéséről. A vélemények azonban annyira elágazók voltak, hogy a kérdést újabb megvilágítás és véleményadás céljából kiadják a vármegyei gazdasági egyesületnek.

VIDÉK.

A lippai cselédotthon felavatása. A Katolikus Háziaszonyok Országos Szövetség Lippán cselédotthon létesített, amelyet vasárnap délelőlt 10 órakor szentel fel Glattfelder Gyula csanádi püspök. Felszentelés után mise lesz, azután nagy ebédet ad a püspök tiszteletére Zselénszki Róbert gróf. Az ebéd után Lippa és vidéke hatósága s a Katolikus Háziaszonyok Országos Szövetségének tisztikara vesz részt. — December 15-én Zselénszki Róbertné grófné elnöklése alatt nagy karácsonyi ünnepélyt rendez Lippán a cselédotthon igazgatósága a nagyvendéglőben, amely sétahangversennyel és sorsolással lesz egybekötve.

Parlamentari színjáték.

(Az ellenzéki ellen-parlament.)

Saját tudósítónktól.

Budapest, november 7.

Az ellenzéki pártok intéző-bizottsága legutóbb tartott tanácskozásán tudvalevően elhatározta, hogy miután a parlamentből az ellenzék ki van rekesztve s ezzel meg van fosztva attól a lehetőségtől, hogy a kormány és a többség politikáját és törvényhozói működését megfelelő ellenőrzéssel kísérje, az ellenzék maga fog gondoskodni róla, hogy a nyilvánosság előtt kritikai hivatását gyakorolhassa. Elvben már ezen a tanácskozáson elhatározták azt is, hogy az ellenzéki pártok időről-időre együttes gyűléseket fognak tartani Budapesten egészen *parlamentáris formák szerint a nyilvánosság és a sajtó részvételével.* Ennek a tervnek előkészítése és megvalósítása céljából bizottságot küldtek ki s most már a dolog odáig érlelődött, hogy a jövő héten meglesz az ellenzéki parlament első ülése, még pedig *a stilszerűség kedvéért a Sándor utcai régi országház üléstermében,* amelyet egy egy alkalomra *kilencven korona bér* ellenében mindenki megszerezhet a fővárostól.

Az első ülésen a külső politikai helyzettel fog az ellenzék foglalkozni. Apponyi Albert gróf betérjeszti majd azt az elaborátumot, melyet az intéző-bizottság fölkérésére kidolgozott s amely a balkáni válsággal szemben az ellenzék fölfogását tartalmazza s megfelelő bírálattal kíséri a monarchia külügyi kormányának s a magyar kormányban e kérdésben tanúsított viselkedését. Ehhez az előterjesztéshez természetesen többen hozzászólnak majd, hogy az ellenzék bírálatának kifejezést adjanak. A mi értesülésünk szerint az ellenzék soraiban bizonyos mozgolódás tapasztalható abban az irányban, hogy *a hármasszövetséggel s különösen Németországgal és a német külső politikával szemben éles formában hangoztassák az elégedetlenséget.* Hogy ezt a fölfogást a legközelebbi együttes ülésen ki és milyen formában fogja képviselni, egyelőre bizonytalan, mert a pártok vezető emberei: Apponyi, Andrásy, Kossuth, Mezőssy, Batthyány, Désy, mindannyian föltétlen hivatják a hármasszövetség politikájának s így az elégedetlenség és a Németországgal való szakítás hangoztatása valószínűen csak a *kis emberek* fölszólalásában fog megnyilatkozni.

Az ellenzék soraiban különben most az ediginél is erősebb agitáció folyik a *pártok egyesítése* iránt, amelyet a Justh párt a Justh Gyula lakásán legutóbb tartott bizalmas értekezletén elutasított. Tegnap este sokat beszéltek erről a tervről a Kossuth-pártkörben is, ahol a mostanában szokásos esti vitára sokan összegyűltek minden pártból. A Kossuth-párt, néppárt és a pártonkívüli függetlenségiek részéről teljes a hajlandóság erre az egyesülésre, a Justh-párt alvezérei, Batthyány Tivadar gróf és Holló Lajos azonban *nem akarnak ószintén nyilatkozni és állást foglalni a dologban.* Azt hangoztatják, hogy elvben ők is szükségesnek tartják az egyesülést, a kérdést azonban *nem lehet elcsúsztatni s előződen tisztázni kell minden apró részletében a közös programot, hogy utólagos félreértések belső ellentétekre ne vezessenek.* Batthyányiakkal szemben meglehetősen elkeseredés is jelentkezik a többi pártban, ahol ugy gondolkoznak, hogy Batthyányék azért vonakodnak az egyesülettől, mert ennek megtörténtével elveszítene az a külön hadművelési alap, azt az önálló taktikai egységet, amellyel eddig a maguk szakállára operálhattak.

A jövő hét folyamán Budapesten a Tatter-szállban országos gyűlést is tartanak az ellenzéki pártok a szociálisták bevonásával, a gyűlésen számitanak a vidéki pártszervezetek tömeges megjelenésére is.

A közönség zsebére.

— Megdrágul az autóbussz utazás. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 7.

Az autóbussz felügyelő bizottság holnap délelőtt tizenegy órakor ülést tart, melynek napirendjére a gépkocsik viteldíjának emelése van kitűzve. A bizottság csak javaslatot készít, ezt a tanácshoz terjeszti be és a végső szót a város közgyűlése mondja ki. Ennek a ténynek hangsúlyozása ezért szükséges, mert a törvényhatósági bizottság tartozik felelőséggel a nagyközönséggel szemben azért a közlekedési politikaért, melynek tarifa-emelés az egyik megnyilvánulása, de viszont ő tartozik gondoskodni arról is, hogy az autóbussz vállalat, mint városi üzlet a hozzá fűzött reményeket valóra váltsa. Eme két álláspont-ról kell megítélni azt a nagy jelentőségű lépést, melynek megtételére a felügyelő bizottság a város közönségét rá akarja bírni. És ez a fájó lépés újból igazolja az általunk folyton hangoztatott elvet, hogy városi üzemet csak úgy szabad teremteni, ha annak szolgáltatásait olcsóbbá tudjuk tenni a közönség számára. Arad város magánüzemei, sajnos, nem tudták elérni főállításuknak ezt az egyetlen célját, enélkül pedig valóban nem tudja a közönség, hogy miért is működnek?

A közönség megkárosítására irányuló törekvés részletei ezek:

A felügyelő-bizottság és Szathmáry Károly üzemigazgató között még nincs meg a teljes egyetértés a viteldíjemeles mértékére nézve. Értesülésünk szerint a bizottság legutóbb tartott ülésén vetődött fel a tarifa-emelés gondolata. A bizottság a vállalat részére benzint volt rendelendő és a bemutatott árjegyzékekből azt látta, hogy a benzín árak oly abnormalis módon emelkedtek, hogy a tavalyi és az idei árkülömbözet az autóbussz üzem bevételeiben körülbelül negyvenezer korona külsőséget jelent. A gummi árak is megdrágultak és ez is nyomot hagy a vállalat költségvetésében és ugyancsak belolyást gyakorol arra, hogy a közönség kényelmére több olyan járatot kell tartani, melyek nem járnak haszonnal. Végül az alkalmazottak járandóságai is érezhetően emelkednek az évek során. Mindezek a lehetséges deficit árnyékát mutatták. Minthogy a vállalat mai kocsiparkjával csak egy utvonalon tudja lebonyolítani a forgalmat és ezen fokozni a jövedelmeket nem lehet, mert a kocsik amúgy is megengedhetlen túlszűfoltással közlekednek és a járatok szaporítása, illetve a külvárosokra való kiterjesztése csak újabb és jelentős befektetéssel lenne elérhető, a bizottság azt a megoldást mérlegelte, vajon a mai tizenkét filléres viteldíjnak tizenhat fillérré leendő emelése által mi kép alakulna a vállalat pénzügyi helyzete. Ennek a kérdésnek tanulmányozását tette az üzemigazgató feladatává, aki holnap terjeszti be számításainak eredményét és ezeknek megfelelő javaslatát.

Az Aradi Közlöny munkatársa előtt Szathmáry Károly igazgató a következőképp nyilatkozott:

— Tény az, hogy a tarifa emelés gondolatával foglalkozunk, de ma még nem tudom megmondani, vajon a holnap tartandó felügyelő bizottsági ülésen már lesz proпозиciókkal állók-e elő? A gondolatot magát a beszerzési árak horribilis emelkedése folytán várható haszon csökkenés, illetve esetleges deficit szülte. A város közönségét ugyan a vállalat létesítésekor az az egyetlen cél vezérelte, hogy gyors és olcsó közúti közlekedést bocsásson a közönség rendelkezésére még akkor is, ha arra ráfizet. De ez amilyen gyönyörű és egészséges szociális elv, annyira nem állhat meg prakszisban akkor, ha módunk van a két eszmét összeegyeztetni. Legyen gyors és olcsó, de a városnak hasznos is hajtó közlekedési eszköze. Az esetleges deficit elkerülése teszi tehát szükségessé a viteldíjemelet. Ennek az elvi meggyőződésnek megvalósítása azonban a kérdés nehezebb része. Én a magam részéről a négy filléres emelést határozottan ellenzem. Sajnos, jelenleg nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a külvárosokban azonnal szervezni tudnók a járatokat, már pedig minden rekonpenzáció nélkül nem akarom a közönség utazását megdrágítani. Ha rá-

mutathatnék arra, hogy a tizenhat fillér fejében egészen új városrészek kapnak forgalmi eszközöket, amelyek közgazdasági hatása is számításba veendő, akkor gondolkodás nélkül én is hajlandó lennék a négy filléres emelést elfogadni. Azt hiszem, hogy a deficitet két filléres emeléssel is elkerülhetjük és a közönség sem panaszkodhatik miatta. A tizenhat fillér nem mindig ennyi, mert igen sok utas ad négy fillér borralavót is és ha husz fillér lenne a viteldíj, akkor amit nyernénk az emeléssel, elvesztenék a forgalomban. Sokan ott hagynák az autóbusszt, mert drágának találják. A bérletjegyek árának emelése is terve van véve. Háromféle bérletjegy lesz: nyolc koronás, hét koronás munkásjegy és öt koronás gyermekjegy.

— A jövőben — folytatta az igazgató — a tarifakérdést alapos revízió alá kell venni, mert igen rövid időn belül kiterjesztjük a forgalmat az Óvár-térig és ekkor a szakaszjegy rendszert fogjuk meghonosítani. A szakasz-jegy tizenkét fillér lesz és a városháza lesz a szakasz határ. Az egész utvonala szólvó jegyet lehet majd husz fillérért is árusítani, mert még akkor is rendkívül olcsón jut el az utas a város egyik végéről a másikra.

Anyák és gyermekek viszálja.

(Az elvált asszony kérelme. — A megtagadott házassági engedély.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 7.

Érdekes kérdésben hozott ma határozatot Aradmegye gyámügyi felelbiteli küldöttsége. E. Gy. Lippai állami tisztviselő, aki nemrégiben költözött át Lippára, már korábban elvált feleségétől. A válópörben, miután a nő hibájából mondták ki a válást, a házasságból származó három gyermeket az apának ítélte a törvényszék. Az elvált tisztviselő áthelyeztette magát előbbi állomáshelyéről Lippára és ott élt gyermekeivel csendes, nyugodt életet.

Az elvált asszony sehogyan sem tudott bele-nyugodni abba, hogy gyermekeitől is elválasztotta őt a törvényszék ítélete. Aradmegye árvaszékéhez fordult azzal a kéréssel, hogy engedjék meg legalább gyermekei meglátogatását.

— Miután nagyon távol élek Aradmegyétől és a hosszú költséges utazásokat gyakrabban nem engedi meg anyagi erőm — írta az elvált feleség — arra kérem a tekintetes árvaszéket, hogy havonként egyszer, de két egymást követő napon látogathassam meg három gyermekemet.

Az árvaszék értesítette egykori felesége kérelméről az apát, aki sietett tiltakozni az engedély megadása ellen. Gyermekeire ártalmasnak, károsnak jelezte azt, hogy anyjukkal találkozzanak. Egyidejűleg még egy másik, egészen szokatlan írás is érkezett az árvaszékhez. Az E. gyerekek írták benne azt, hogy:

— Nem kívánjuk látni az anyánkat, ne tessék megengedni, hogy hozzánk jöjjön az, aki már ugys elég bajt hozott reánk.

Miután azonban se a gyermekek keményhangu írása, sem az elvált férj nem nyilatkozott arról bővebben, hogy miért akarják kerülni a gyermekei után vágyódó asszonyt, az árvaszék mégis engedélyt adott az egykori E.-nének arra, hogy minden hónapban két napig láthassa gyermekeit, — akik tudni sem akarnak róla.

E. Gy. felelbitett az árvaszék határozata ellen és újból hangsúlyozta, hogy gyermekeinek ezek a találkozások nem használnak. Komoly okot, pozitív tény azonban ezuttal sem említett és így ma a gyámügyi felelbiteli küldöttség megerősítette az árvaszék határozatát.

Az elvált asszony tehát hivatalosan láthatja ezután gyermekeit, akik — bizonyára okkal — szégyenkezve nem kívánják ezt a találkozást.

Arad város árvaszéki hatósága is érdekes családi ügygel foglalkozott ma.

Egy aradi uri család kiskoru férjisarja házassági engedélyt kért gyámhatóságától, az aradi árvaszéktől és ott bemutatta az édesanyja által kiállított s annak beleegyezését tanúsító okmányt is. Az árvaszék megadandó volt az engedélyt, mikor megjelent az urinó és kijelentette, hogy visszavonja az engedélyt és tiltakozik az ellen, hogy a fia házasságot kössön. Az árvaszék ezután nem is adta meg az engedélyt. A fiatal ember azonban a közigazgatási bizottság gyámügyi felelbiteli bizottságához felelbitett, amely ma tartott ülésében az engedély megadása mellett döntött, mert a felelbitő bebizonyította, hogy férfias kötelessége azt a nőt elvennie, aki be sem várva a törvényes formákat, őt egy gyermekkel ajándékozta meg.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Izgalmas főtárgyalás

a Simon—Petrovics pörben.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Szeged, november 7.

Ma délelőtt tárgyalta a szegedi ítélőtábla Ringhoffer Lajos elnöklésével Simon Ákosnak Petrovics Mihály battonyai főszolgabíró ellen indított rágalmazási pörét. Tudvalevő, hogy a szegedi tábla egy esztendővel ezelőtt kétszáz koronára büntette Petrovicsot, mert Simon Ákosnak azt mondta, hogy „söpörjön az ur a saját háza előtt.” A Kuria megsemmisítette az ítéletet és új tárgyalásra utasította a táblát. A mai tárgyaláson Szabó Gyula főügyész helyettes képviselte a vádat, a személyesen megjelent Petrovicsot pedig Krenner Zoltán dr. aradi ügyvéd védte. A tárgyalás elején a védő más bíróság kiküldetését kérte, mert a táblát ebben az ügyben elfogultnak látja.

— Perjéssy Mihály — mondta Krenner — aki ez ügy előadója, nem lehet elfogultatlan, mert Simon Ákosnak legintimebb barátja!

A tábla elutasította a bíröküldési kérelmet azzal az indoklással, hogy a Kuria már határozott ebben a kérdésben s a Kuria is megállapította, hogy a szegedi tábla nem elfogult. Ezután az ügy iratait ismertette Perjéssy Mihály. A védő kérte Vattay és Heintz tanuk vallomásának a felolvasását is, amire a referens haragosan fakadt ki:

— Nem kötelességem felolvasásokkal tölteni feleslegesen az időt!

A tábla elnöke azonban a bűnvádi perrendtartásból megállapította, hogy a két tanu vallomásának felolvasását jogosan kéri a védő, amire aztán megtörtént azok felolvasása. Az ügy ismeretése után negyed kettőkor a főügyész helyettes elmondta a vádbeszédjét, melyben Petrovicsra szigorú büntetést kért kimondani, mert állításait nem tudta bizonyítani. Ezzel szemben a védő vádbeszédében azt igyekezett kimutatni, hogy Petrovics bebizonyította állításait, tehát felmentendő.

— Ha mégis elítélnék Petrovicsot, akkor a szegedi tábla ezzel az ítélettel egy régi közmondást változtatna meg és ez a közmondás ezután így hangzanék: „A szegedi tábla bírairól vagy jót, vagy semmit”. — A tábla e hó 13-án délelőtt fel kilenckor hirdeti ki ítéletét.

§ Szelle József ügye. Ismeretes, hogy az aradi kir. ügyészség hivatalból megindította az eljárást Szelle József volt aradi ügyvéd ellen okmányhamisítás miatt azért, mert Szelle időközben elhunyt felesége egyik ügyében a vád szerint a törvényszéknél levő iratok közül elvette a vétivet. A vizsgálóbíró ma délelőtt kihallgatta Szellét, aki elismerte, hogy a vétiv eltűnését megelőzőleg az iratokat átnézte, de a vétivet nem is látta.

§ A nadabi bérgyilkosság ügyének tárgyalását folytatta ma az aradi törvényszék. Ma az orvosszakértőket hallgatták ki, akik bizonyították, hogy a vádlottak épelméjük s az elsőrendű vádlott a tett elkövetésekor akaratának szabad elhatározási képességével rendelkezett. A tárgyalást holnap folytatják.

§ Inzultált bíró. Érdekes bűnügy aktáit tette át most a rendőrség az aradi járásbíróshoz. A vádlott Berg Ferenc ujaradi szíjjártó, aki Csáklány Sándor ujaradi kir. járásbíró megátámadta. Berget ugyanis valami poros ügyben Csáklány elmarasztalta s ezért Berg egy este az Arad és Ujarad közti hidon megleste a járásbíró inzultálni akarta. Az aradi járásbíróshoz *telleges becsületsértés* miatt folyik az eljárás Berg ellen.

Öngyilkos

nyugalmazott törvényszékielnök.

— Salac Béla halála. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 7.

Kedves, finom öreg ur elegáns alakja tűnik el Arad utcáiról ama revolvergolyó nyomán, amelyet Salac Béla nyugalmazott törvényszéki elnök küldött ma a saját halántékába. Arad és a vármegye egyik rendkívül előkelő és becsült családját horítja gyászba ama tragikus cselekedet, amelynek Salac Béla, a temesvári törvényszéknek kuriai bírói rangban volt nyugalmazott elnöke áll a középpontjában. A mindig disztinált szeretetre méltó öreg ur ma délben hatvannyolc esztendőskorában *halántékán lötte magát és azonnal meghalt.*

A városban gyorsan terjedt el a híre a szomorú eseménynek és Arad legelőkelőbb köreiben őszinte részvételt adóztak az öreg ur tiszteletreméltó emlékének. Salac Béla halála gyászba horítja Aradnak hosszú időn át volt polgármesterét, Salac Gyulát, aki testvéröccsét vesztette el most.

Kétségtelenül megállapítható, hogy Salac Bélát az utóbbi hónapokban föllépő betegsége üldözte a halálba. Ezt a ma délután befejezett rendőri nyomozás is konstatálta.

(A rendőri vizsgálat.)

Dél előtt fél 12 óra után jelentette Salac Béla t. b. városi aljegyző a rendőrségnek, hogy nagybátyja Salac Béla kuriai bíró Perényi-utca 6. számú házában levő lakásán öngyilkosságot követett el. A rendőrség részéről Szilágyi László dr. ügyeletes rendőrtiszt, továbbá Hecht Adolf dr. tiszti orvos mentek ki a színhelyre s az akkor már lakatos által felnyitott lakásban helyszíni szemlét tartottak és megállapította az orvos, hogy a kuriai bíró az öngyilkosságot a szomorú tett felfedezése előtt körülbelül fél órával követhette el. A holttest még meleg volt. Az utcára nyíló ablak alatt elhelyezett fotelben *ülő helyzetben* találta a bizottság a holttestet, jobbkézében hatlővetű revolver volt, amelyből *két golyó hiányzott.* A rendőrség által felvett jegyzőkönyv szerint két lövés történt. Az egyik golyó és ez volt az első lövés, az elhunyt feje fölött süvített el, áttörte a belső ablak táblát, megsértette a külső táblát és befuródott a fakeretbe. A másik a *jobb halánték*on hatolt be és elszakította a jobb szem idegeit és izmait, úgy, hogy a szemgolyó kifordult és áttörtte a bal halántékot, ez a golyó *rogtóni halált okozott.* A lösebből vér szivárgott ki, mikor az orvos megejtette a vizsgálatot.

Szilágyi dr. kihallgatta az elhunyt takarítónőjét, Korda Gergelyné, akinek vallomása szerint Salac Béla reggel kilenc órakor felkelt, felöltözött és megreggelizett. Dél előtt 11 órakor a takarítónő be akart nyitni a lakásba, de annak ajtaját zárva találta s minthogy azonnal rosszat sejtett, lakatost hívatott és azzal felnyitatta. Mikor

belépett a szobába, akkor már csak gazdájának holttestét találta. Az elhunyt semmiféle levelet, vagy írást nem hagyott hátra. A rendőrség a revolvert és a négy golyót őrizetbe vette. A kihallgatott tanúk azt igazolják, hogy Salac Béla betegsége következtében dobta el magától életét.

(Élete és működése.)

Salac Béla ifjúsága legszebb esztendeit és az öregség pihenő hónapjait Aradon élte át. 1845-ben született Békésgyulán, jogi tanulmányai elvégzése után joggyakornok lett Aradvármegye uriszekénél, majd 1867-ben jegyzőnek nevezték ki Aradra. Azután királyi alügyész lett Nagyváradon, Szabadkán, majd később a karánsebesi törvényszékhez elnöknek nevezték ki és innen Temesvárra került, ahol hosszú ideig általános becsülés közepette nagy lelkiismeretességgel vezette, mint elnök az ottani törvényszéket. Az 1910. év novemberében nyugalomba vonult és ugyanekkor megkapta a kuriai bírói rangot. Állandó tartózkodásra csak az 1911. év májusában jött Aradra s ez időtől fogva rövid megszakításokkal itt lakott rokonai körében. Naponkint eljárt a kávéházba, megjelent a korzón, ahol elegáns magas, férfiasan szép alakjával figyelmet ébresztett maga iránt. Rendkívül választékosan és tisztán öltözködött ez a csodásan pedáns öreg ur, akinek haja és bajusza olyan fehér volt, mint a frissen esett hó. Nevezetes, hogy már fiatalon, *28 éves korában galambösz volt a haja,* az arca pedig friss, üde, mint egy husz esztendőskorú ifjú.

Hivatalos ténykedésében és magánéletében is a bámulatos pedánság, a csaknem túlzásig vitt rendszeret jellemezte. Azt mondják, éppen azért nem is házasodott meg, mert azt hitte, hogy csak a legényeleiben tarthatja meg csorbitatlan épségükben rendszertől elveit.

A katonásan kimért igazi magyar ur lelkéhez kevesen jutottak közel. Eme kevesek közé tartozott *Ottubay* Károly nyug. kuriai bíró, az aradi törvényszék volt elnöke, akinek irányítása mellett, mint jegyző működött egykor Salac Béla.

(Intimitások.)

— Amikor a hatvanas években — mondotta nekünk *Ottubay* — jegyző lett Aradon Salac Béla, én törvényszéki bíró voltam. Régebben nagyon patriarkális élet volt a bíróságoknál és a fiatal jegyzők teljesen otthonosak voltak az egyes bírák házában. Mondhatnám, hogy a családhoz tartoztak. Az én házamban is otthonos volt Salac, *Heppes* Miklós, *Institóris* Kálmán, *Parec* György, *Popovics* Aurél, *Robitsek* Kálmán és mások. A hozzánk járó fiatal nők között talán legnagyobb kedveltségnek örvendett Salac Béla, aki mindig nagy gondot fordított a megjelenésére, a külsejével sokat törődött, kitűnő táncos volt és fi nom, előkelő modorával mindenkit meghódított. Azután elkerült Aradról és ismét csak akkor jutott közelembé, amikor testben megöregedve, de lélekben fiatalon visszatért közénk pihenni.

Csaknem naponta eljárt a kávéházba. Amikor újból Aradra költözött, csak az aggasztotta, hogy nem a centrumban, hanem a Perényi-utcában kapott lakást. Néhány hónap múlva azonban boldogan ujságolta a kávéházi asztalnál:

— Na, most már nyugodt vagyok. A Neuman-palotában, a városházával szemben kaptam nagyszerű lakást a második emeleten. Valósággal ujongok örömben, ha a lakásom ablakán kitekintek. Előttem áll a szép városháza, amelyet a bátyám polgármestersége idejében építettek, tehát ugyszólván az ő alkotása, jobbra látom a megyeházát, amelyben ifjúságom legszebb éveit töltöttem el és onnét indultam el pályámra. Innen én már csak akkor távozom, ha a temetőbe visznek.

Am nem így történt. A déleleg öreg ur ugyanis ez év tavaszán megbetegedett és fölment Budapestre a Batizfalvy-féle idegszanatóriumba. Szélütés érte Salac Bélát és ez ellen keresett orvoslást, de sajnos eredménytelenül; azután Lovranába, majd Szent Móriába ment. Kissé megjavulva tért haza, de ettől fogva többé nem a régi gondtalan agglagény volt. Morózussá vált és folyton zsörtölődött. Amikor hazajött üdüléséből, első dolga volt, hogy kiköltözködjék a kitűnő új lakásból.

— Nem bírom a két emelet lépcsőit — panaszkodott és ismét visszaköltözött abba az utcába, ahonnan pedig nemrég menekült el.

Ezután egészsége rohamosan aláhanyatlott. A szélütés következtében kissé sántitva járt, ami láthatóan idegesítette. Gyakran panaszkodott a kávéházi társasága tagjainak:

— Nem szívesen jövök ide. Itt csupa egészséges ember van és én, az egyetlen beteg ember rosszul érzem itt magamat. *Legjobb volna már, ha nem élnék.*

Őszkor kiment Világosra a szőlőbe, ahol erősen meghűlt és újabb szélütés érte. Ugy látzik ekkor megérezte, hogy napjai meg vannak számlálva. Kerülte régi ismerőseit és ha véletlenül összetalálkozott velük, szomorúan mondogatta:

— Nagyon beteg vagyok. Nem tudom, hogy meddig bírom még...

Rövid idő alatt nagy változáson ment át. Nem volt többé az a friss, feszes férfi, akinek ismerték s aki nemrég is oly féltve őrködött külseje tisztaságán, hogy az utcáról is hazasietett kikéféltetni a nadrágját, ha arra bármilyen apró folt ragadt.

Két héttel ezelőtt fölkerestre *Ottubay* Károlyt.

— Nagy szíveségre kérem — mondta.

Ottubay azt hitte, hogy valami fásasztó, különösen nagy szolgálatról lesz szó.

— Állok rendelkezésére.

— Elakarom készíttetni a végrendeletemet — mondta — legyen ön az egyik tanu, a másik pedig *Heppes* Miklós nyugalmazott kuriai bíró lesz.

Ekkor el is készítette a végrendeletét, amelyben mintegy *hatvan ezer koronányi* vagyonát a testvérei gyermekeire hagyta, huszezer korona kivételével, amelyet hugára testálta, aki már husz esztendő óta szanatóriumban él. Amikor elkészült a végrendelet, mosoly ült az arcára.

— Nagy kő esett le a szívemről — mondta. — Ez volt olykor az idegességem oka. Sajnáltam szerencsétlen hugomat. Szegény, ha esetleg kigyógyul és kijön a szanatóriumból, legalább nem marad pénz nélkül.

A végrendeletében fegyvereit Salac Imre századosnak, a vadászkeszletét ifjabb Salac Gyulának, az óráit Salac Bélának, Salac² volt polgármester gyermekeinek hagyta. Azonkívül özvegy *Bodányiné* (Salac-leány) 3 gyermekének is hagyott megfelelő részt a vagyonkájából, amelyet *évtizedeken át a fizetéséből gyűjtött össze.*

Tragikus cselekedetéről bátyját, Salac Gyulát nem értesítették még. Az öreg ur ugyanis hetek óta ágyban fekvő beteg és nem akarják fölzigatni a szomorú hírrel. Jellemző oka van Salac Gyula mostani betegségének is. Az aggastyán ugyanis még most, 81 éves korában is rendkívül pedáns és például nem engedte meg, hogy a szolgálója tegyen a tűzre.

— Nem a kedvemre teszi — mondta az öreg ur és maga fáradt azzal, hogy a tuskókat a kályhába dugja. Ilyen alkalommal elesett és súlyosan megsértette a combját. Azóta ágyban fekvő beteg és abszolút nyugalmat ajánlott neki az orvos.

(Az utolsó est a kávéházban.)

Tegnap este hat órakor Salac Béla váratlanul megjelent a Hungária kávéházban annál az asztalnál, ahol Fábian Lajos törvényszéki elnök, Pfeiffer Gyula ügyvezető, Sztankovics, Krenner és Fetter nyugalmazott ügyvezetők, Ottrubay Károly, Tisch Mór dr. és Löwinger Miksa dr. főorvosok szoktak uzsonnázni. A vendégek körében nagy örömmel fogadták a rég nem látott asztalársat.

— Nem voltam itthon — magyarázta az öreg ur — megint fölmentem Batticzfalvyhoz, de nem volt türelmem és hazajöttem.

Kis ideig csöndesen üldögélt, azután idegesen kelt föl.

— Félek hazamenni — mondta — a lakásom levegője nem jó. A fűtőkészülékkel baj van. Nem tudom már mit csináljak.

— Talán olyan helyen jobb lesz, — szolt Tisch dr., — ahol központi fűtés van.

— Az se jó. Azt is próbáltam. Szent Mórban.

Azután Löwinger dr.-tól megkérdezte:

— Ajánlja-e főorvos ur a pozsonyi Schlesinger szanatóriumot?

— Hogyna. Az nagyon jó hely.

— Igen, igen, — mormolta Salac, — de félek oda menni, mert ott hideg van.

Azután fázósan dörzsölte meg a kezét és hazaballagott. Didergett és ma délben mégis elalétt — a hideg földbe.

VÁROS ÉS MEGYE.

Arad város közigazgatási bizottsága ma délután Urbán Iván főispán elnöklésével ülést tartott, amelyen a szakelődök előterjesztései között egyetlen kiemelkedőbb momentum az volt, hogy Tisch Mór dr. jelentéséből a város közegészségügyi viszonyainak javulásáról értesült a bizottság.

A Béla-tér szabályozása. A belügyminiszter ma érkezett leiratával arról értesíti Arad város közönségét, hogy az állami főrealiskola céljaira a városligetben kijelölt telkeknek átengedését jóváhagyja és megengedi, hogy a Béla-tér szabályozására a város pályázatát hirdessen és a tervek jutalmazására 3000 koronát kitűzzön.

Folytatólagos sorrendje az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1912. évi november hó 13-án délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 16. Schreyer Viktor felebezése a telkéhez csatolandó utcaterület árának megállapítása ellen. 17. Hoffmann Sándor kérelme holtbérletének átruházása iránt. 18. A tanács előterjesztése két közútnak létesítése iránt. 19. A kereskedelmi miniszternek leírata az új Maros-hidaknak bejárása és azzal kapcsolatosan teendő intézkedések tárgyában. 20. A tanács betérjesztii az irogép kellekek szállítása iránt megtartott versenyjárgyalásról szóló jegyzőkönyvet. 21. A tanács előterjesztése az Aradon létesítendő vegyvizsgáló állomás tárgyában. 22. A tisztii ügyészség betérjesztii Kemény Istvánnal közterület megvétele tárgyában. 23. U. az a Marta r. t.-gal az autobuszok garagirozása iránt. 24. U. az a Eiser Sándorral lakás bérlete iránt. 25. Tirszin Istvánnal és Wild Jánossal, Arsenov Szávával és Gencs Péterrel megkötött szerződést jóváhagyás végett. 26. Miskolc város törvényhatóságának átirata az állami vasútvéknak a vaskartelliből való kilépése tárgyában. 27. A magy. kir. belügyminiszter leírata a gyermekmenhelyek ruhaszükségletének beszerzése tárgyában. 28. A tanács előterjesztése a Birkás legelőn egy bika istállóinak építése tárgyában. 29. A tisztii ügyészség betérjesztii a Weisz Jenő Jánossal közterület megvétele tárgyában megkötött szerződést. 30. A tanács előterjesztii, hogy Dávid Vilmos, Gal Márton, Pálkó Károly, Benkó Pál, Kornacker Máttyás, Mayer András és Kovács Gusztávné, Farkas János, Ruhm Mihályné, Schreyer Viktor, özv. Gáspár Jánosné, Bahner Miklós, Mandl Ferenc, Jovanov Milán, Vékony Sándor, özv. Wally Máttyásné, Géc László, Steindl Béla, Frick József, Huppert Henrik, Faragó Rezső, Mikó János, Ungureán László, Fenyves Károly, Weisz Sándorné, Brandenburg András, Lunyáczk Vencel, Netzin Miklós, Neuman Testvérek, Mayer Antal és Szabó Imre által emelt új épületek bérjévedelmeire a községi adómentesség megadását.

Törökország utolsó erőfeszítése.

— Támadásra készül a Csataldzsa vonalon. — A bolgár sereg feltartóztatása. — Anglia védi a török fővárost. — Szerbia a tengerre tart. —

— Saját tudósítónktól. —

Arad, november 7.

A három nap előtti harc képe, amely Csorlu és Szoraj között folyt, ma már tisztán áll előttünk. A török hadsereg hátvédét alkotó hadtest állt tűzvonalba itt és az a körülmény, hogy a bolgárok két napig küzdöttek egyetlen török hadtest ellen, arra vall, hogy a bolgárok harcalképessége a lüleburgászi harc óta megenyhült. A lüleburgászi ütközet október harmincadikán ért véget a török főhadereő visszavonulásával. Lüleburgásztól alig ötven kilométer választja el a csorlusoraji vonalat és ezt az ötven kilométer utat öt nap alatt tették meg, amint azt a támadásnak november negyedikén történt kezdete bizonyítja. És ez a támadás is oly eredménytelen volt, hogy három napi harcra ért csak cél.

A hátvédet alkotó hadtest három napig fedezte a főszereget visszavonulását olyképen, hogy negyennyolc órán keresztül folytonos csatálüzben küzdött állásaiban és csak a harmadik napon kezdte meg visszavonulását a Csataldzsa vonal irányában. Ez a kemény harc ismét jó fényt vet a török hadereő ellentálló erejére, amelyben már kételkedni kezdtek. Pozitív haszna is volt a hátvéd hősiességének: lehetővé tette, hogy a főszereget legalább is félig rendezett visszavonulással húzódjon a Csataldzsa vonal védőerősségei mögé, sőt ott arra is jutott ideje, hogy szétzilált csapatait újra hadrendbe szedje új állásában, a harcalképességet pedig megfelelő élelmezési szállításokkal és új hadiszerek felvételével fokozza. Ha az csakugyan úgy történt, miként sejtethető, akkor a bolgár hadsereg a Csataldzsai vonalon az eddigieknél jóval nehezebb feladat elé jut.

A török hadvezetőség ismételt baklövésai kétségessé teszik, hogy ki tudja-e használni ezeket az előnyöket. Ideje még van rá, mert a bolgárok legelőbbre járó csapatai is — kétségtelenül a felderítő szolgálatot végző lovasság — még csak Szandzsaig értek el, tehát jó egy napi járóföldre vannak az erődítési vonaltól. A bolgár gyalogság zöme pedig még messzebb jár és így Konstantinápoly végső védelmi vonalánál várható nagy végső ütközet nem fog olyan gyorsan kezdődni, mint hitték.

A macedón harctéren sem történnek az újabb események villámgyorsasággal. Kétségtelen, hogy Monasztir és Szaloniki felé vonulnak a szerbek, de nem olyan tempóban, mint azt hirdetik. Tegnap érkezett hírek szerint Demirkaput foglalták el, tehát jó százhusz kilométer választja el őket Szaloniktól. Annyi azonban bizonyos, hogy számottevő ellentállásra nincs kilátás török részről, mert a Vardar-seregtől, amely kezdetben is mindössze negyvenezer emberből állt, erős csapatokat vontak el a trákiai harctérra és így a szintén meggyengült bolgár szerb sereg, amelyből három szerb divízió ment a bolgár főszereghez, még mindig elég lesz a délről jövő görögökkel együtt Szaloniki elfoglalására.

Skutarinál nincs esemény. Montenegró gyengé volt ennek az egyetlen megerősített helynek a megostromlására is. A segítségre jövő szerbek pedig előbb a kikötőket: Durazzot, San Giovanni di Meduat akarják biztosítani, azután foglalkoznak csak az oszromlott várossal és vezéretes erődjével Tarabossal.

Ma érkezett távirataink ezek:

Törökország folytatja a háborút.

— Nem törték át a bolgárok Csataldzsánál. —

Konstantinápoly: Talat bej, volt miniszter, aki a harctérről visszatért és Szaid Halil pasa ma meglátogatták a nagyvezért, hogy lebeszéljék a békekötésről, mert a hadsereg helyzete jó. Hasonlóan nyilatkozott a főhadiszállásról ide érkezett vezérkari másodfőnök, Mahmud pasa is a nagyvezér segédje előtt.

Konstantinápoly: Este a portán haditanács volt, mely kiszivárgott hírek szerint a helyzetet egyáltalában nem ítélte reménytelennek és elhatározta a háboru folytatását.

Konstantinápoly: A portán tartott haditanácsban többnyire nyugalmazott tábornokok vettek részt. A tanácskozás a hadi helyzetről folyt. Kiszivárgott hírek szerint az új folyamán több tábornok Csataldzsába utazott.

Konstantinápoly: Csataldzsa védelmének kérdésén kívül a portán lefolyt tegnapi haditanács a fővezéri állás megváltozásának célszerűségével foglalkozott. Elhatározta, hogy Nazim pasa megmarad állásában. Talih pasát, a volt közmunkaminisztert a fővezér segédjévé nevezték ki. Mintegy 30 tábornagy és tábornok vett részt a tegnapi haditanácson, amelyen elhatározták, hogy minden intézkedést meyleszenek az ország védelmére és a háboru folytatására. A haditanács határozatait előterjesztették a minisztertanácsnak, amely éjfélig tartott.

Konstantinápoly, november 7. Törökország-nak mediáció végett a hatalmakhoz intézett kérése csupán a külügyminiszternek a hibájából történt. A hadsereg ellenes minden közvetítést és Mahmud Mukhtár pasát elküldte azzal az értesítéssel, hogy a háboru folytatását kívánja. Noradunghian külügyminisztert a minisztertanács dezavualta egy harcias határozattal, mellyel kimondta, hogy a háborut tovább folytatja.

Köln: A Kölnische Zeitunghoz érkezett szófi jelentések szerint a törökök ellenállása két napi harc után végleg megtört s az egész török sereget kiűzték a bolgárok a csataldzsai védelmi vonalból. Nagy számu zászló került bolgár kézre.

Köln: A Kölnische Zeitung szófi jelentója jelenti, hogy nem igaz az a hír, hogy a bolgárok áttörték a csataldzsai vonalat. A helyzet az, hogy a bolgár hadak két-három napi járás távolságra vannak Csataldzsától.

Szofia: A bolgár távirati iroda jelenti: A bolgár csapatok november 5-én megszállták Druma városát. A környező falvak a csapatparancsnokhoz küldöttségeket menesztettek, amelyekben bolgárok, görögök és törökök voltak képviselve és kijelentették, hogy leteszik a fegyvert és meghódlóznak. A török csapatok különböző irányban szétoszoródnak. A legtöbb török katona önként kiszolgáltatja fegyverét és visszatér lakóhelyére.

Szofia: A bolgár távirati ügynökség jelenti: A trákiai bolgár csapatok állandóan előnyomulnak. Tegnapelőtt megszállták Vizát és Rodosztót. A Marmara-tenger partjain a bolgár zászló leng.

Veszedelem Konstantinápolyban.

London: A Daily Mirror tudósítója igen sötétnek festi a helyzetet Konstantinápolyban. A tudósító szerint az osztrák és magyar állomáshajó egyik Maxim ágyuját az osztrák és magyar nagykövetség épülete elé vitték. Egy török képviselő kijelentette az újságrónak, hogy ha a bolgárok Konstantinápolyba eljutnak, ott már csak temetőt fognak találni. A kurdok mindennap titkos gyűléseket tartanak a mecsetekben. Kedden a rendőrség szétoszlatozott egy ilyen kurd-gyűlést és több embert, közöttük egy ismert kurd vezért letartóztatott. A Galatát és Szambulát összekötő híd átészaká mindig fölhúzzák s általában nagy óvintézkedéseket tesznek a keresztények megvédelmezésére. A Szirában levő európai konzulok sürgős segítséget kérnek. Beiruban egy katolikus, Szmirnában pedig egy görög kolostort fosztottak ki.

Konstantinápoly: A belügyminiszter Nazim pasa távollétében széleskörű katonai intézkedéseket tett, hogy elejét vehesse a mohamedánok keresztényellenes mozgalmának. A Perába vezető hidakat géppuskával védik és Konstantinápoly körül a magaslatra ágyukat vontattak fel. *Vangenheim* báró német nagykövét ma nyilatkozatot tett közzé, hogy a külföldi állampolgároknak nincs okuk aggodalomra.

Mi történik Drinápolynál?

Konstantinápoly: A török lapok drinápolyi magántáviratokat közölnek, amelyek szerint a helyőrség több eredményes kirohanást tett. A jaszipei török csapatok tüzésége erősen hombázta a bolgárok marasszai állását, akik erősítést kértek. Az erősítések odaérkezését azonban a törökök megakadályozták. A törökök tüzelése elpusztította a bolgár ágyukat és az élelmiszer raktárakat. Tegnap egy török ballon felderítő szolgálatokat végzett.

Konstantinápoly, november 7. Drinápolyból táviratozzák, hogy a bolgár ostromló sereg ma keletről és nyugatról is körülzártá Drinápolyt. A törökök egy kirohanás alkalmával egy egész bolgár hadosztályt szétverték és a tüzéség iszonyu pusztítást vitt véghez a bolgár csapatokban. Ugyanakkor a törökök sok bolgár ágyut zsákmányoltak.

Belgrád, november 7. Mint itt értesülnek, a bolgár sereg nem sietteti Drinápoly ostromát, hanem főerejével Konstantinápoly ellen vonul, mert abban az esetben, ha a főváros elesett, Drinápoly ostrom nélkül is kénytelen lesz megadni magát a bolgároknak. Két szerb hadosztály a bolgár derékhad segítségére siet, mialatt *Stepanovics* tábornok serege Drinápoly ostromlóhoz csatlakozik. Szaloniki bevétel után a felszabaduló görög seregek is a trákiai harcra mennek és a három szövetséges hadsereg Konstantinápoly előtt találkozik és együtt vonul be a török fővárosba. Ez a szövetségesek mostani megállapodása.

Szerbia hatalmi vágyai.

— Fejébe szállt a dicsőség. —

Belgrád: A nagy dicsőség a fejébe szállt a szerb sajtónak. Az egyik lap így ír: *tel kell szabadítani testvéreinket túl a Dráván és Dunán!* A hatalmas Balkán szövetség elég erős lesz erre a feladatra. Ugyancsak ez mondja: a szövetséges uralkodók új címeiket fognak felvenni a megváltozott viszonyoknak megfelelően. *Ferdinánd király császárrá koronáztatja magát, Nikita felveszi Montenegró és Albánia királya címet, Péter király pedig király lesz minden szerbnek.* Ami Szerbiának Ausztria-Magyarországhoz való viszonyát illeti, arra az állápontra helyezkedik, hogy erről a kérdéstről egy maga nem tárgyalhat szomszédjával, hanem az egész Balkán szövetség fogja végezni az erre irányuló tárgyalásokat.

Berlin: Ma a tőzsdén nagyon kedvező hatást tett az a jelentés, amelyet egy itteni nagy pénzintézet kapott Belgrádból. Ez a bank ugyanis erősen van érdekelve Szerbiában. Ez a jelentés így szól: az Osztrák-magyar monarchia és Szerbia között a tárgyalások kedvezően alakulnak. Ennek a hírnök azonban semmi alapja sincs, mert az itteni diplomáciai körökben jól tudják, hogy Szerbia nem mond le az Adriai tenger kikötőjére formált igényéről, viszont az Osztrák-magyar monarchia Olaszországtól támogatva visszautasítja ezt a követelést és ebben a lépésben feltétlenül számíthat a német birodalom segítségére. Az angol kormány is nyomást gyakorol Belgrádban, hogy Szerbia tegyen le erről a követeléséről és Oroszország is figyelmezteti Szerbiát, hogy mondjon le ezekről a kilátástalan követelésekről.

Belgrád: Pasics miniszterelnök a helyzetről így nyilatkozik: A szerb hadsereg eddig is fényes eredményeket vívott ki a harcra, de sokat köszönhetünk Franciaországnak, amely löszert és kintűnő ágyukat adott nekünk, Törökországgal magunk akarjuk elintézni dolgunkat, magunk akarjuk elintézni a vitás kérdéseket és bizonyára simán fog sikerülni minden, ha a nagyhatalmak nem avatkoznak be a Balkán-szövetség dolgaiba. A Balkán államok aligha mennek abba bele, hogy az európai államok közbevegyék magukat, míg a Balkán-szövetség követelései nincsenek biztosítva. *Elvileg Szerbia barátságosan fogadja Poincaré miniszterelnök új javaslatát.* Ha Ausztria Magyarország segít Szerbiának, hogy összeköttetést kapjon az Adriai tengerrel, akkor bebizonyította, hogy Szerbia irányában barátsága komoly és nem üres dolog. *Szerbia igényt tart Sangiovano di Meduara Vecchiara és Durasszora,* amelyek a középkorban szerb területek voltak. *Attól nem áll el a Balkán-szövetség, hogy felossza egymásközt az európai Törökországot,* ellenben Konstantinápoly sorsa fölött döntsenek a hatalmak.

Belgrád: Az útszöki szerb kormányzó rendeletet adott ki, amelyben meghagyja a lakosság-
nak, hogy a török pénzeket ezután is fogadja el. A rendelet ezenkívül meghatározza a török pénz árfolyamát a szerb pénzzel szemben. A kormányzó szigorúan meghagyja, hogy azok a szerb és bolgár bandák, amelyek az operáló hadsereghez nem csatlakozhatnak, haladéktalanul lefegyverezendők.

Belgrád: Új megegyezés szerint Szerbia és Magyarország között többé nem áll fenn utlevél-kényszer. Zimonyból a hatóságok utlevél nélkül engedik át az utasokat Belgrádba.

Belgrád: A háboru kitörése előtt a szerb tisztikarban nagy volt az elégedetlenség a rossz előlépési viszonyok miatt. Péter király a hivatalos lapban ukázt adott ki, amely meg fogja szüntetni ezt az elégedetlenséget. Az ukáz több száz tiszt előléptetését közli. Köztük *Sándor* trónörökös alezredesi rangot kapott.

A görögök harcai.

A budapesti török császári főkonzulátus ma a következő táviratot kapta Konstantinápolyból: Török csapatok visszafoglalták a görögöktől *Szerovicot* A görög csapatokat teljesen megverték és megfutamították; gyanymennyiségű fegyvert és lövszert hagytak el a görögök, Perlepeben a törökök elfogták egy görög lovasszázadot és egy gyorstüzelőt. A görögök teljes rendetlenségben menekültek.

Atén: A trónörökös táviratozza *Kertsdlarból* e hónap 5-ikéről: Itt készülünk a Vardar folyón való átkelésre. Az ellenség, értesülésünk szerint, Szalonikiba vonult vissza, miután a Jenidze és Vardar folyók közt a hidak egy részét lerombolta. Sok municiót és más ellenséges hadianyagot találtunk.

Atén: A görög csapatok este megkezdték a Vardar folyón az átkelést.

Atén: A trónörökös Gidából a hadügyminisztériumhoz táviratot intézett, amelyben fertőtlenítő szernek és kórházi személyzetnek Szalonikiba való kiküldését kéri, hogy a török kaszárnyák és más középületek fertőtleníthetők legyenek. A trónörökös továbbá oltóanyag küldését kéri, mert Szalonikiban himlő van.

Hadihajók a török vizeken.

London: Négy nagy angol csatahajó elhajózott Máltánál, anélkül, hogy megállott volna. Máltából szintén több angol hadihajó indult el keleti irányba ismeretlen parancsal. Valószínű, hogy az angol hajók a *Beszika-öbölbe* mennek. A tegnap *Millene* tengernagy vezérletével elindult négy csatahajó tiszteinek és legénységének száma 4114. A Konstantinápolyban lévő két hajón, továbbá a

Szalonikiben és Krétán lévő hatikon 2172 tiszt és tengerészkatona van. Minthogy valamennyi hajó szikratáviróval van ellátva, *Millene* tengernagy több ezer katonával rendelkezik, akiket szükség esetében partra szállíthat. Néhány nap múlva tehát a Levantében a következő angol hajók lesznek együtt: nyolc csatahajó, három cirkálóhajó, öt páncceloshajó, egy ágyunaszád és tizenkét torpedóhajó.

Konstantinápoly: A *Kagul* orosz páncceloshajó, továbbá a *Weimout* angol és *Leon Gaambetta* francia cirkálóhajó *Kofane* előtt vannak.

London: Odesszából jelentik, hogy a második orosz hajóraj elindult Szebasztopolból és Kiszáziába megy.

Pétrovdár: A *Zarakov* orosz gőzös elindult Konstantinápolyba, hogy az ott levő orosz alattvalókat fölvegye.

A montenegróiak.

Rjeka: *Vukotics* tábornok jelenti, hogy tegnap csapatai elfoglalták *Djakovicát*, *Ipek* és *Prizren* között. *Miklós* király a tábornoknak ez új hadisikerhez szerencsét kívánt.

Bolgár győzelmek részletei.

Szofia, november 7. A bolgár távirati iroda a következő jelentést hozza a *Lüleburgász-Bundáriszár* között október 29-étől november 2-áig folyt harcokról:

A török hadsereg több mint 120.000 főnyi volt és 300 ágyúval és 65 lovasszázaddal rendelkezett. Az öt napi elkeseredett harc során a török jobbszárny szüntelenül támadta a bolgárok balszárnyát azzal a szándékkal, hogy *Kirk* kiliszével való összeköttetését elvágja. A bolgároknak azonban sikerült bravuros támadásokkal és hatalmas tüzéségükkel, valamint a gyalogság biztos lövései által az ellenséget visszavonulásra kényszeríteni, amelyet azután a bolgárok gyilkos tüzeléssel üldöztek. *A csatátér holttestekke volt tele.*

A harmadik napon a bolgár centrum, ágyúinak erőteljes támogatásával energikusabb támadásba ment át. A gyalogság szuronytámadást intézett a bevehetetlennek látszó erődítések ellen és sikerült neki ezeket kiragadni a törökök kezéből, mire a bolgárok üldözni kezdték az ellenséget, mely a bolgár tüzéség tüzelésétől megrémülve, szétfutott. Az ötödik napon balszárnyunk, friss csapatokkal megerősítve, döntő támadásra ment át és szétszórta az ellenséget az egész vonalon, úgy, hogy főhadta erős hadállásait és futva menekült.

A bolgárok 42 gyorstüzelő ágyut, több zászlót, 150 vaggont élelmiszerekkel és municióval, két lokomotívot és több élelmiszerraktárt kerítettek kézre. Végül 2800 törököt elfogtak. Vesztésgeink e harcokban 15.000 halottat, illetve sebesültet tett ki, a törököké pedig több mint 40.000 volt. Ebben a csatában, mely a mukdeni csatával hasonlítható össze, a török hadsereg majdnem teljesen megsemmisült. A törökök, akik *Csorlu* és *Szaraj* megerősített állásaikban sem tudták magukat tartani, rendetlenül menekültek *Csataldzsa* felé. A vereségtől deprimálva és tüzéség híján a török hadsereg aligha fogja védhetni a fővárost.

AZ ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomása)	— — — — — 151
Kiadóhivatali és hirdetési osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Berchtold gróf megfenyegeti Szerbiát.

(Pasics szerb miniszterelnök merev álláspontja. — A monarchia érdekeinek végszélyeztetése)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 7.

A Balkán szövetség győzelméi által teremtett balkáni helyzet legkényesebb része az osztrák-magyar monarchia és Szerbia megegyezése a jövőt illetőleg. Ettől függ az a kérdés: háboruba keveredünk-e, vagy nem? Berchtold gróf ma olyan üzenetet küld a fickandozó Szerbiának, mely azt bizonyítja, hogy a trefának vege. A diplomáciai tárgyalások igen komoly fordulóhoz érkeztek el és ki tudja vajon a szó harcot nem követi-e a fegyverek zaja?

A diplomaták mai szenzációs akciójáról ezeket a táviratokat kapjuk:

Berchtold gróf azt üzeni...

A Bud. Tud. a következő, illetékes helyről származó közleményt teszi közzé, amely a helyzetet elég komolyan véli meg.

— A delegációk tanácskozásai folytán több irányban tisztázódott a helyzet. Régen a krízis kitörése előtt, a delegáció bécsi tanácskozásai alkalmával kijelentette Berchtold külügyminiszter, hogy monarchiánk létérdekeit minden körülmények között meg kell védnünk. Természetesen most felmerült az a kérdés, miképen történjek ez meg Törökország teljes összetörése után. A külügyminiszter expozéjában határozott választ adott, amennyiben kijelentette, hogy érdekeink megóvása nem egyedül csak Törökország fenntartásában állott. E tekintetben megnyugtató az a körülmény, hogy azt a szerepet, amelyben eddig Törökország velünk szemben állott, most már a Balkán államok vehessék át. Bulgaria és Görögország reszeről ez irányban alig várható nehézségek. Szerbiának kell lehetővé tenni azt, hogy zavar nélküli viszonyban élhessünk vele. Ezt az álláspontot fogjuk képviselni jóakarattal és mérséklettel, de egyszersmind teljes erélytel. Szép szavakkal nem fogunk megegyezni, ép oly kevéssé, mint annak biztosításával, hogy csak rajunk múlik, miképen fog Szerbia velünk szemben viselkedni. Szerbia adós még azokkal a biztosítékokkal, amelyekkel a monarchia jövőjét olyan buja színekkel festette. A szerb részről nekünk adandó biztosítékok kérdése kulcsa a mai helyzetnek és a válság békés megoldásának. Mi nem avatkozunk bele a háboruba s ezzel megszabadítottuk legnagyobb gondunktól a Balkán államokat és győzelmeik után azonnal elismertük az új helyzetet, hogy még ezen túlmenően érdekeinket is kiszolgáltassuk és a nekünk tett egyszerű ígéretekre határ nélküli engedelményeket adjunk, arról szó sem lehet. Annak ellenében, amit mi adunk, mi is megakarjuk kapni jogos osztályrészünket. Ez az álláspontunk Szerbiával szemben és ebből semmi körülmények között nem engedünk.

Pasics kihívó felelete.

Teljesen eljártébe áll ezzel egy interjú, amelyet a Pester Lloyd munkatársa a mai napon folytatott Pasics miniszterelnökkel. Pasics a következőket mondotta:

— Szerbia kedvezőtlen geográfiai helyzete kötelezően parancsolja, hogy szerezzünk egy utat a tengerhez. Ezt mi már évtizedek óta a Duna-Adriai vasút kiépítésével akartuk elérni, eredmény nélkül. A háboru által új szituáció állott be a legnagyobb anyagi áldozatokkal és hű fiaink vérével kiküzdött felszabadítása a keresztény Balkán népeknek nem lenne teljes, ha a szövetség Balkán államok egyuttal nem szereznek feltételeket felszabadított testvéreik szabad gazdasági fejlődés számára. Ó Szerbia lakossága hasonló nehéz helyzetbe kerülne, mint

amilyenbe Szerbia fennállása óta van, ha számára a szerb hadsereg felszabadítása mellett nem nyitna egy kereskedelmi utat a tengerhez. Ebből az okból kifolyólag Szerbia katonai akciójának eleve egyik kiegészítő részének tekintettük Aleszszio és Durazzo adriai kikötőknek elfoglalását és reméljük, hogy a még számukra fennálló feladatokat teljesíteni fogjuk anélkül, hogy komoly ellentállásra találjunk. Ezeket mi nem adjuk oda.

Ugron belgrádi magyar követ nyilatkozata.

Ugron István, a monarchia belgrádi követe tegnap óta Budapesten tartózkodik. Fontos világpolitikai érdekek hozták a magyar fővárosba Ausztria Magyarországnak Szerbiában székelő miniszterét. Azért jött, hogy a delegációk idejére ott tartózkodó Berchtold gróf külügyminiszterrel tanácskozzék a monarchiának a jövőben követendő magatartásáról a Balkán eseményeivel szemben. A monarchiának a Balkán-államokban székelő diplomáciai képviselői közül mostanában kétségtelenül a belgrádié a legfontosabb szerep. Az egész háboru eszméje, a Balkán-szövetség terve a szerb fővárosból indult ki s annak a világtörténelem töredéknek, mely fegyverek ropogása közben most készül Európa déli felén, középpontja, mozgatója, Pasics, a szerb miniszterelnök. Ugron István bizonyára nem véletlenül érkezett meg tegnap, ugyanazon a napon, amelyen Tschirschky, a bécsi német nagykövet is megjött s kétségtelen, hogy nem a véletlen hozta össze a bécsi német nagykövetet és a belgrádi magyar-osztrák követet, Berchtold gróf külügyminiszternek a budai várpalota egyik szárnyában berendezett lakásán.

Egyik fővárosi hírlapíró meginterjúvolta a nagykövetet. A beszélgetés a következőképpen folyt le:

— Azért jöttem Budapestre, — kezdte a beszélgetést a belgrádi követ, — hogy Berchtold gróf ökegyelmességével, aki ezidőszert itt tartózkodik, tanácskozzam a követendő további lépésekről. Információkra volt szükségem s azokat részben már ma meg is kaptam, holnapra azonban még a megbeszélések egész sora van hátra. Beszéltem a külügyminiszterrel kívül a magyar kormány egyes tagjaival is, a miniszterelnök ural is, akiket részben én informáltam, másrészt azonban én informáldtam náluk. Este a munkapárt helyiségeiben is jártam, ahol a delegáció elnökeivel folytattam megbeszéléseket.

— A helyzetet most milyennek látja excellenciád?

— Ma még meglehetősen zavaros a helyzet képe. Nagyjából azonban egyelőre változatlan. Körülbelül tíz nap múlva tisztábban fogunk látni s akkor majd beszélhetünk békeküldetésokről, szóval, további fejleményekről is. Egyelőre az a kérdés, hogy a balkáni államok meddig mennek előre és hol állanak meg?

— Lehetségesnek tartja, kegyelmes uram, azt az esetet, hogy a szövetséges csapatok bevonuljanak Konstantinápolyba?

— Azt hiszem, hogy ezt elsősorban Oroszország akadályozná meg. Tiltakoznék s ennek bizonyára lenné is hatása, mert ha valakire, elsősorban bizonyára Oroszországra hallgatnak odalenn a Balkánon, Oroszországnak pedig érdeke, hogy Konstantinápoly idegen kézre ne jusson.

— Még a háboru kitörése előtt egyeztek meg a Balkán-államok Törökország felosztása dolgában, vagy csak ezután fognak még meg egyezni?

— A megegyezés ebben a kérdésben már teljes. Nem a háboru előtt készült, hanem a háboru folyamán. Azt hiszem, hogy a legutóbbi napok műve az ebben a tekintetben való megállapodás. Egyebet egyelőre nem mondhatok. Holnapután

délben utasom el s akkor talán többet fogok tudni.

Ugron István különben ma délelőtt megjelent az osztrák delegáció épületében, ahol hosszasan tanácskozott Berchtold gróf közös külügyminiszterrel.

Ferenc Ferdinánd a béke barátja.

Prágából jelentik: A Cseszki Szlovo egy beszélgetést közöl, amelyet Ferenc Ferdinánd trónörökös a cseh arisztokrácia egyik előkelő tagjával folytatott, amelyben a trónörökös kijelentette, hogy mindazok a hírek, mintha ő a balkáni expozíció politikájának lenne a híve, nem felelnek meg a valóságnak. A trónörökös annak a reményének ad kifejezést, hogy a Balkán háboru legközelebbi befejezését nyer, hogy ezáltal Ausztria-Magyarország nagy gazdasági feladatait a Balkánon teljesíthesse. A trónörökös még hozzáfűzte, hogy nincs ellenvétele, ha a közvélemény megtudja, hogy milyen álláspontot foglal el a jelenlegi helyzetben.

Mit üzent a trónörökös?

Budapestről jelentik: Czernin Ottokár gróf, a trónörökös egyik legbizalmasabb embere, ma Budapestre érkezett és minajárt megérkezése után felkereste Berchtold grófot, akivel hosszabb ideig tárgyalt. Osztrák delegátusok körében ennek a beszélgetésnek nagy fontosságot tulajdonítanak.

A hármas szövetség követelése.

Budapestről jelentik: Tschirsky, Németország bécsi nagykövete ma reggel Budapestre érkezett és délelőtt felkereste Berchtold közös külügyminisztert, akivel hosszabb ideig tanácskozott. A német nagykövet budapesti tartózkodása, melynek időtartama még nincs megállapítva, nagyjelentőségű esemény és a hármas szövetség kormányai között folyó tárgyalásokkal van összefüggésben. Németország, Ausztria-Magyarország és Olaszország között már vannak általános elvi megállapodások a balkáni eseményekkel szemben. Eddig csak Ausztria-Magyarország és Olaszország között volt egy ugynevezett balkáni egyezmény, amely elsősorban Albániára vonatkozott és amely a monarchia és Olaszország között fennálló szövetség függolekképpen, mint valami pótszerződés jött létre. Németország és a monarchia, valamint Németország és Olaszország között eddigelé nem volt ilyen egyezmény, legutóbbi események hatása alatt azonban már történtek elvi megállapodások, melyeknek részleteiről most Budapesten állapodnak meg az érdekeit hatalmak.

A diplomaták természetesen titkolják, hogy milyen igényeket jelent be a három nagyhatalom az új helyzettel szemben. Valószínű azonban, hogy Olaszország és Ausztria-Magyarország arra tart igényt, hogy Albánia az ő érdekkörükben maradjon és így kapjon valami új államalakulást. Németország eddig területi igényekkel nem lépett elő, tekintettel azonban arra, hogy Törökország teljes veresége következtében a felhold európai birodalma felosztás alá kerül, a német közvélemény arra szorítja a német diplomáciát, hogy ne hagyja magát üres kézzel elküldeni.

Németország valószínűleg kereskedelmi és vámpolitikai egyezményt fog kívánni Törökország megmaradó európai és ázsiai birtokaival, ezenfelül pedig az Aegei-tengeren egy török szigetnek átengedését kéri, a hol flotta-állomást akar létesíteni. — Egy olyan szigetet kér, melyet legutóbbi háborujában már Olaszország elfoglalt. A legközelebbi napokban Budapestre várják Avarna herceg bécsi olasz nagykövetet is, a ki Olaszország igényeiről fog tárgyalni Berchtold külügyminiszterrel. Érdekes, hogy az olasz lapok azt követelik, hogy az abruzzói herceg legyen Albánia kormányzója, a minek fejében azután Olaszország hajlandó Ausztria-Magyarországnak más téren kompenzációt adni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Péntek: *Primrose kisasszony*, vígjáték.Szombat: *A szép gárdista*, operette.Vasárnap: Délután: *A falu rossza*, népszínmű.Este: *Óigányszerelm*, operette.

* *Primrose* harmadszor. Flers és Cailla-
vet bájosan megkapó poetikus színművét, a *Pri-
merose kisasszonyt*, pénteken harmadszor játssa
a társulat.

* Uj Nyilassy képek a Solymosi kiállítá-
sán. Nyilassy Sándortól, a nagynevű festőmű-
vészől több nagy kvalitású festmény érkezett a
Solymosi féle kiállításra.

* *Mela Mars*, a világ legkiválóbb dizéze a
közel jövőben Aradra jön s az aradi színházban
mutatja be csodálatos, megkapóan gyönyörű ta-
lentumát, nagy művészetét, páratlanul álló előadó
készségét.

* *Barta Ernő* képképzés, amely Weisz
Leó emeleti szalonjában van, nap-nap után mind
nagyobb és nagyobb tétszettel találkozik. A kép-
tárlatot, amelyen egész sereg művészi kép lát-
ható, a közönség nagy tömegekben látogatja s
hogymennyire tetszik, semmi sem bizonyítja
jobban, mint az, hogy e rövid néhány nap alatt
már több képvásárlás történt.

* A „*Pesti Hírlap*” *Culp Juliáról*. Bár egész
Arad jól ismeri *Culp Juliát*, ezt a nagy énekmű-
vésznőt, kinek istenadta művészetében *december
hó 1 én* ismét alkalma lesz városunk közönségé-
nek gyönyörködni, — mégsem tartjuk érdektelen-
nek megemlíteni a P. H. Culp-ról szóló kritikáját.
„*Culp Julia*, a népszerű, széphangu hollandi éne-
kesné, bécsi diadalai után hozzánk is eljött, a
Royal nagytermébe, hol előkelő közönséget gyö-
nyörködtetett szubtilis művészetével. Ez a fiatal,
szép asszony az énekművészet apostolai között
mint elsőrangú tünemény szerepel. Előadásá-
ban költői kedély és igazi meleg átérzés nyil-
vánul.”

* A halálgyűrű. (Az *Uránia* nagy slágerje.)
Borzalmak egész sorozata fűződik ahhoz a ra-
gyogó drágakövhöz, melyet egy végzetes pillanat-
ban *Cheopsz* piramisából napvilágra hozott *Napoleon*
hódító serege. Vándorolt, vándorolt a vég-
zetes gyűrű és akinek ujára került, az a halál
jegyese lett. Boldog szerelmesek, kapzsi kincs-
sóvárok, gyanútlan bizakodók lettek áldozatai a
végzetes gyűrűnek. Ellenséges golyó, pestis, bir-
telen halál, vízi szerencsétlenség, autókatasztrófa
szedte a gyűrű áldozatait. *Anatole France* költői
fantáziáját is megihlette a végzetes drágakő és
egymásba fonta az évszázados tragédiákat, dara-
bot írva a szerencsétlenséget hozó gyűrű történe-
téből. *Gaumont* utólráhetetlen bravúrral csinálta
meg a fenomenális mozgófényképet, melynél bor-
zalmasabbat és megindítóbbat még nem láttunk
mozgófényképben. Pénteken utóljára mutatja be
az *Uránia* a hatalmas látványosságot. 175

* *Tata, mint dada*. (Magyar film az Apolló-
ban.) Az a kiváló mozibohóz, amely két nap
óta kerül színre az Apollóban s amelynek fősze-
replője az örökké vidám *Vendrey tata*, óriási tet-
szést aratott ma is. Hiszen csak elgondolni is
mulatságos *Vendrey tatát* dadának öltözve s
amint az aranyos humoru, kedves, bájos komikus
megjelenik a vásznon, harsogó kacagás fogadja
a groteszk, bohózatos alakítást s a jókedv, a paj-
zán, kacagó derű nem szűnt meg egy pillanatra
sem, mindaddig, míg a bohóz, le nem pergett a
vásznon. A Hunia-gyár eme pompás bohózátát
pénteken mutatja be utóljára az Apolló színház.

* Az erősebb a címe annak a szenzációs
Nordisk filmnek, amely szombaton kerül színre az
Apollóban. A hatalmas drámai erővel megalkotott
történetnek, amelyben az ütközéspont két szerető
szívnek harca képezi, a férfi főszerepet *W. Poy-
lander*, a hírneves színész játssa; a női főszerep-
ben egy új mozi star mutatkozik be a közönség-
nek: a leg híresebb dán színésznő, a csodás szép-
ségű *Fröhlich Elza*, akinek az *Erősebben* lesz az
első debütje. A művészi készséggel, tökéletes

technikával megalkotott dráma a főiri világban
játszódik le, izgalmas jelenetek egész sora válta-
kozik s az érdekes történet mindvégig lebilincseli
a néző figyelmét. A hatalmas, nagykonceptiójú
dráma szombaton kerül először színre az Apol-
lóban. 177

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180
hangjegy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók *Kerpel Izso*
kölcshözöntézetében, Aradon.

HIREK.

Legujabb.

— Lapzárta után érkezett táviratok. —

Berlin: A *Kölnische Zeitung* szófiai távira-
tot ad ki, amely szerint a bolgárok áttörték a
csataldzsai vonalat. Ez a hír estig megerősítést
nem nyert és jól értesült körökben azt hiszik,
hogy ha ez a hír igaz lenne, akkor a bolgár fő-
hadiszállás már hivatalos jelentést adott volna ki
erről. Azt hiszik azonban, hogy ez csak napok
kérdése, miután a török hadsereg sorsa már meg
van pecsételve.

London: Konstantinápolyból jelenti a *Daily*
May tudósítója, hogy a török flotta indulásra
készen áll, hogy a *Márványtengerre* menjen és
hogy megvédje a csataldzsai vonalat a bolgárok
támadása ellen.

Szofia: A bolgár főhadiszállást *Kisil-Agacsba*
tették át.

Páris: A bolgár főhadiszállásról jelenti,
hogy a bolgár sereg megállapodása szerint *Sza-
loniki* városára súlyos hadisarcot fognak kivetni.
Most folynak a tárgyalások a város helyőrségi
parancsnokával és valószínű, hogy hamarosan
meg fogja magát adni *Szaloniki*.

Czettinje: A montenegróiak segítségére sietett
szerb tüzérség segítségével elfoglalták *Djakovicát*.

Szofia: A külföldi lapok harminc kiküldött
tudósítóját ma *Musztafa-Pasából* kiutasították.

Pétervár: A Balkán államok itteni képviselői
kijelentették *Sasszanovnak*, hogy kormányaik
instrukciója szerint a jelenlegi pillanatot a béke
megkötésére korainak tartják.

Konstantinápoly: Ma délbén a nagykövetség
a diplomáciai kar dozenének, *Pallavicini* őrgrot-
nak az elnöklése alatt tanácskozást tartottak.

AZ UZSORÁS MÉRNÖK HAMIS TANUI.

— Rendőrtisztviselők meghurcolása. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, november 7.

Névtelen levelet kapott négy évvel ezelőtt
Szentkirályi Béla fővárosi államrendőrségi fogal-
mazó, melyben egy jóakarója arra figyelmeztette,
hogy *Váradi Béla* pápai lakos, volt kávé s többek
előtt azzal dicsekedett, hogy a rendőrség a zse-
bében van s hogy nem csak őt, hanem *Marino-
vich Jenő dr.* rendőrtanácsost is több száz koro-
nával megvesztegette.

A főkapitány fölhatalmazása alapján megin-
dult nyomozás adataiból kiderült, hogy *Kardos*
Jenő síófoki borkereskedő 1908. év folyamán
Majtán József Murányi utcai cipészmeister és ennek
felesége, valamint *Groszmann Ferenc* nevű segédje
előtt arról panaszkodott, hogy a *Mayer György*-
féle hirbedt bűnygyben neki és *Váradi Béla*-
lának sokba került a rendőrség, amíg sógorukat,
Arany Győző mérnököt le tudták tartóztatni, mert
Szentkirályi Béla fogalmazót és *Marinovich Jenőt*,
akkor még rendőrkapitányt, akik ebben a bűnygy-
ben dolgoztak, két-kétszáz koronával meg kellett
vesztegetni, mire a mérnök lakat alá került. Az
ügyesség hivatalból üldözendő rágalmasz miatt
fogta pörbe *Kardost* és *Váradit* s a budapesti
büntető törvénysszék az elsőrendű vádlottat két-

százezerre, a másodrendűt pedig százhusz koronára
pénzbüntetésre ítélte.

Az elítéltek föllebbezésével ma foglalkozott a
királyi tábla első büntető tanácsa. *Balonyi*
Imre bíró ismertette a bűnpör anyagát, mely ér-
dekes világításba helyezte annak előzményeit
Arany Győző mérnök ugyanis, akit legutóbb
huszonöt rendbeli uszora, hamis tanulás és ok-
irathamítás miatt letartóztattak s aki mikor a
Mayer Benedek-féle bűnpörből kifolyóan héthónapi
büntetését leülte, sorra sajtópörbe fogta rágal-
maszért majdnem valamennyi lapot, annak idején
nem akarta visszaadni sógorának tizenkétezer
koronás váltóját, s mikor mégis megvették
rajta, hogy *Váradinak* árthasson, bevádolta őt a
rendőrségen, a mit azután a névtelen levél
követett. Kiderült a vizsgálat során az is, hogy
Arany koronatanui ugynevezett konvenció s tanuk
voltak s az egyik, aki mindent látott és hallott,
jutalmul *Arany* síófoki villájában heteken át volt
szívesen látott vendég. A királyi tábla e lele-
pezés következtében a vádlottakat fölmentette. Az
ítélet jogerős.

— *Tisza István* gróf aradi beszámó-
lója. Jelentettük, hogy *Tisza István*
gróf e hónap 16-án Aradra jön beszámoló-
beszédet mondani. Mint most a munkapárt
elnökségétől értesülünk, *Tisza István* gróf
nem tizenhatodikán, hanem tizennyol-
cadikán, hétfőn délbén jön Aradra és dél-
után félhárom órakor mondja el beszámoló-
ját a *Fehér Kereszt* nagytermében. A tizen-
hatodikára tervezett beszámólót két okból
kellett két nappal későbbre halasztani. Elő-
ször azért, mert tizenhatodikán Aradon nagy
szabású román ünnepély lesz, amelyet a
szeminárium száz éves fennállásának em-
lékére rendeznek és erre már jóelőre le-
foglalták a *Fehér Kereszt* nagytermét, tehát
ott csak a románok kizorításával lehetne
politikai összeüvetelt tartani, ami természet-
esen távol áll a munkapárt céljaitól. A má-
sik ok pedig az, hogy e hó 17-én Aradon
városi képviselőválasztás lesz és ennek elő-
készületeivel már tizenhatodikán erősen
foglalkozik a munkapárt. E szempontokat
figyelmebe ajánlották *Tiszának*, akivel egyet-
értően a párt elnöksége tizennyolcadikára
tüzte ki a beszámoló elmondását. Az aradi
politikai ünnepre *Tiszát* több mint száz híve
fogja elkísérni.

— *A csanádi püspök* Aradon. *Glattfelder*
Gyula dr. csanádi püspök pénteken délután fél
négy óra után érkezik *Temesvárról* Aradra. A
pályaudvaron az aradi katolikus társadalmi élet
vezetői fogadják a püspököt, aki délután az aradi
katolikus fiuinternátust avatja föl, szombaton pe-
dig résztvesz a templomépítő bizottság ülésén,
ahol az aradi új plébánia templom építéséről fog-
nak dönten.

— *Az 1913. esztendő*. Az 1913. évben,
amely szerdával kezdődik és végződik, látható-
nap és holdfogyatkozás nem lesz. Az uralkodó
bolygó a *Vénus*. A farsang mindössze 29 napig,
január 7-től február 4-ig fog tartani. Husvét igen
korán lesz, március 23-án, pünkösd pedig május
1 re, *Péter Pál* vasárnapra, *Negyboldogasszony*
péntekre esik. *Szeptől* fogantatás ünnepe
hétfői napon lesz. A görög-katolikusok husvétja
öt héttel későbbben lesz, mint a római katoliku-
soké, t. i. április 27-én.

— *Földrengés*. *Triesztből* jelenti, hogy
az itteni tengerészeti obszervatórium szeizmog-
rálja heves földrengést mutatott 8500 kilométer-
távolságról.

— **A munkapárt vendégei.** Budapestről jelentik: A nemzeti munkapártban ma este rendkívüli nagy számban voltak jelen a párt tagjai. Vendégei is voltak a körnek. Hét óra tájban megjelent *Bilinszky* lovag közös pénzügyminiszter, *Tallóczy* Lajos és *Sealai* László társaságában, továbbá *Wickenburg* Márk gróf, *Lukács* László miniszterelnök, *Tisza* István gróf és a párt sok tagja. A kormány tagjai közül ott voltak *Serényi*, *Hazai* és *Szekely* miniszterek, továbbá *Jakabfi* Imre, *Kálmán* Gusztáv és *Hazai* József államtitárak.

— **Hol van Kintzig Dénes?** Özevgy Kintzig Ferencné azzal a kéréssel fordult Arad város árvaszékéhez, hogy *Dénes* fiának sorsáról, akit belügyminiszeri döntés alapján az árvaszék elvett anyjától, neki részletes tudósítást adjanak, mondják meg, mivel foglalkozik, hol tanul, de különösen arra volt kíváncsi, hogy hol tartózkodik? Ez utóbbi kérdés kivételével az árvaszék teljesítette az anya kívánságát és arról értesítette, hogy fia tartózkodási helyét illetőleg forduljon annak gyámjához, *Jombart* Lajos huszárhadnagyhoz, akit egyben utasított, hogy az anya kívánságának tegyen eleget, mert — úgy mondomta az árvaszék — a hatóság a fiu tartózkodási helyét nem ismeri. Özevgy Kintzignét ez a válasz nem elégitette ki és felebbezést adott be a gyámügyi felebbeviteli bizottsághoz és kérte, hogy utasítsa az árvaszéket a tartózkodási hely megjelölésére, mert ő — úgy írta — ezt az árvaszéktől és nem a gyámtól óhajtja megtudni. A felebbeviteli bizottság ma délután tartott ülésében ezt a kérést elutasította.

— **Autó katasztrófa.** Győről jelentik, hogy Győr közelében az utcaburkolat megvizsgálására két autót ment ki egy bizottság. Az egyikben ültek *Petz* Lajos főorvos, *Angyal* Ármánd tisztügyész és még ketten. Az autó az utvizsgálat közben a nagy sár következtében felborult. Az automobilban ülők a soffőrrel együtt kiestek az autóból és valamennyien súlyos sérüléseket szenvedtek.

— **Akiket megfosztottak az állásuktól.** Arad megye fegyelmi választmánya ma délben *Urban* Iván főispán elnöklete alatt két fegyelmi ügyben hozott másodfoku ítéletet. *Németh* Elek déznai körjegyző ellen, mint ismeretes, hónapokkal ezelőtt fegyelmi eljárás indult meg különböző szabálytalanságok miatt. A fegyelmi során súlyos mulasztások bizonyultak be, úgy, hogy *Dálnoki Nagy* Lajos alispán telfüggesztette állásától *Németh* Elekét, majd pedig a tiszt főügyész meghallgatása után hivatalvesztéssel sújtotta a körjegyzőt, aki ellen kilenc rendbeli szabálytalanságot, fegyelmi vétséget állapítottak meg. Az alispán határozatát ma a fegyelmi választmány is megerősítette. A fegyelmi iratok és határozatok beható tárgyalása után ugyanis a fegyelmi választmány is úgy határozott, hogy *Németh* Elek déznai körjegyzőt, nemcsak a fegyelmi vétségek megtorlásául, hanem a körjegyzőség községeknek érdekében is *hivatalvesztésre* ítéli. — Hivatalvesztésre ítélte a fegyelmi választmány másodfoku határozatával *Csoos* Györgyné milovai községi szülésznőt is, akit azzal vádoltak, hogy tisztátalan, mesterségét nem érti, teendőit elhanyagolja. A máriaradnai járási orvos hivatalos véleménye annyira igazolta ezeket a vádakokat, hogy a szülésznőt az alispán elmozdította állásától. Ez ellen a határozat ellen *Csoos* néné *Pop* C. István dr. útján felebbezést adott be, de nem sok sikerrel, mert a fegyelmi választmány is hivatalvesztést mondott ki határozatában.

— **Lóvásárlás külföld részére** Aradon. Románia számára ismét nagyobb mennyiségű lovat vásároltak Aradon. A lóvásárló bizottságnak tagjai voltak: *Hortopán* Gergely katonai állatorvos Bukarest, *Baranya* Nikolae ezredes Bukarest, *C. Pop* őrnagy Bukarest s *Ádám* György dr. ügyvéd Temevár.

— **Halálozás.** Tehetséges fiatal író huny el a napokban. Egyik budapesti szanatóriumban *Gróza* Mici, özvegy dr. *Gróza* Konstantinné arad megyei alsóli urinő leánya 24 éves korában tüdőgyulladás következtében halt meg. *Gróza* Mici nevét az *Aradi Közlöny* tárca rovatából nemcsak Aradon és a vármegyében, hanem országszerte is ismerik. A fiatal írónőnek forrongó lelkét vissza tükröző szépirodalmi dolgozatai arra engedtek következtetni, hogy negy jövő előtt áll. A haladás és kultúra iránt való szeretetét azzal is dokumentálta, hogy legutóbb elvégezte a gimnáziumi nyolc osztályát és az orvosi pályára készült. Néhány hónap óta Budapesten élt, ott folytatta tanulmányait. Egy alkalommal meghűtötte magát, tüdőgyulladást kapott, mely kioltotta fiatal életét. A minap temették el anyja, testvére és nagyszáma ismerősei őszinte részvéte mellett a rákoskeresztúri temetőben.

— **Családi pótlék a törvénytelen gyermek után.** A városi tisztviselők és alkalmazottak családi pótléka megállapításának elveit — mint azt megírtuk — *Vannay* Gyula adóügyi tanácsnok elnöklésével kiküldött bizottság állapította meg. A tanácsnok most eme irányelvek alapján elkészítette a szabályrendelet tervezetét, *Kilényi* János főszámvevő pedig összeállította a pótlékre igényt tartó tisztviselők és alkalmazottak névsorát és kimutatja, hogy összesen 59800 korona fizetendő ki családi pótlék címén. Ebből az összegből 12200 koronát már beállított a hármass bizottság a jövő évi költségvetésbe, 47600 korona fedezéséről a közgyűlésnek kell gondoskodnia a büdzsetben és ez négy százalékos pótladó emelkedést jelent. Az igények bejelentése alkalmával érdekes jelenségek voltak tapasztalhatók. Próbálkoztak olyan gyermekek után is pótlékot biztosítani, akik az illető sógorának, vagy más rokonának törvényes leszármazottjai, de mint hogy a jelentkező városi tisztviselő tartja el és neveli pótlékot kért utána. Elutasították. Vannak többen, akik törvénytelen gyermekeik után kérik a pótlék kiutalását. Mint hogy ezekről a törvény nem gondoskodik, az apák közül többen gyorsan megindították a törvényesítés iránt az eljárást.

— **A hajba jutott jószágkormányzó.** *Mándoky* Lajos dr., akiről ma azt írták, hogy megszökött, ma váratlanul jelentkezett és szót kért.

— **A hitelezőimmel értekezem** — mondta egy hirlapírónak. — Az értekezlet *Radó* Lajos dr. ügyvédnél volt, *Polónyi* Dezső dr. jelenlétében. Nem tagadom, a mai súlyos pénzügyviszonyok közt megrendült az én vállalatom is, de a rimaszombati takarékpénztár olyan kibontakozási módot ajánlt a tegnapi értekezleten, amelyet az egész érdekeltség elfogadott, s amelylyel majd sikerül a nehézségeket legyőznünk. *Nem igaz, hogy Gyulay gróf nevével visszaéltem*, itt vannak az irataim, igazolom velük, hogy átmenetileg kezeltem a gróf dolgait, az ő megbízásából. Bérleteim egész évi óvadékkal vannak ellátva és üzernük zavartalan.

— **Elfogott ékszerolvaj** című napibirünkbe tévedéshől került ma *Krebsz* József neve, mert az illető *Krebsz* Gyula. *Krebsz* Józsefet tisztességes embernek ismerik.

— **A nyomorba jutott aradi könyvelőnek** a közölt felhívás folytán újabban Magyar Szalmagygyár r. t. Arad 10 koronát, *Keresztes* Ferenc Arad 5 koronát, *Földes* Soma Arad 5 koronát, *Halmos* és *Herceg* Arad 5 koronát, *Özevgy* Ambrózy Mária és testvére 6 koronát, *Gutman* Sándor 5 koronát, *Gerő* Rózsika, *Béla* 2 koronát, *N. N.* Szent Antal nevében 1 koronát küldöttek hozzánk. Eddigi gyűjtésünk 88 korona, ehhez hozzá a mai 39 korona, összesen 122 korona.

— **Brüll** Nővérek francia és angol divattermék Batthyány-utca 17. szám alatt megnyílt. Elsőrangú izlés és szabás. 7877

— **Sulkovszky herceg erdői.** *Sulkovszky* József herceg gondnoka azzal a kéréssel fordult Arad megye árvaszékéhez, hogy az árvaszék adjon engedélyt a hercegi uradalom keszendi és székesaranyági erdőinek házi kezelésbe vételére. A herceg gondnoka a házi kezelésre tervet dolgozott ki és azt a következőkben terjesztette az árvaszék elé: A két erdőség kitermelt faanyagát iparvasuton szállítják Borosjenőre, illetve Pankotára, ahol egy nagy fakeskedő cég veszi át. Ez a cég hajlandó 10 százalékos tőketörlesztés és 5 százalékos kamatfizetés mellett kölcsönadni az iparvasutak létesítéséhez szükséges egy millió koronát a gondnokság alatt álló hercegnek, aki viszont tizenöt esztendőre lekötne a mai egységárak mellett a két óriási erdőség sok millió koronát érő fatermését a cégnek. Ehhez a megállapodáshoz azonban az árvaszék nem járult hozzá, mert az uradalom károsodását látta abban, hogy tizenöt évre előre eladják a fát, aminek értéke a másfél évtized alatt jelentékenyen emelkedni fog. Az árvaszék határozata ellen *Sulkovszky* herceg gondnoka útján felebbezést. A felebbezést ma tárgyalta a megyei számviteli felebbeviteli küldöttség és a két erdő fatermésének tizenöt évre előre történő eladását tekintettel a több százezer, sőt millió koronát kitehető differenciákra, nem engedélyezte. Az erdők házi kezelésbe vételéhez azonban hozzájárult a gyámügyi bizottság és a gondnok újabb kérelmére megengedte azt is, hogy a keszendi borosjenői iparvasut megvételére és a székesaranyágy-pankotai erdővasut kiépítéséhez szükséges kölcsönt az uradalom felvehesse.

— **Kotányi** féle paprika, kávé, tea felülmulthatatlan. Egyedüli elárúsító *Robitzek* József, József főherceg-ut 3.

— **Corvin** könyvnyomdai műintézet, *Lányi* Izsó értesíti igen tisztelt rendelőt, hogy könyvnyomdáját *Deák* Ferenc u. 89. sz. alól *Deák* Ferenc u. 33-34. sz. alá helyezte át.

— **Papírfeldolgozó vállalat** *Ingusz* I. és *Fia* Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház a nagybani kalap, csomagoló-, koszoru és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségletnél árajánlatainkat kikérni.

— **Kevés fűtő-anyag** szükséges a „Cora” folytonzó kályhák használatánál. Ugy ez, mint másfajta jóminőségű kályhák és tüzhelyek olcsó árért kaphatók *Póhm* János vaskereskedésében Szabadság-tér. 6571

— **Arad város új lakbérszabályrendelete** *Kerpel* Izsónál kapható.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

TARKASÁGOK.

(*A köhögős beteg.*) Egy újságíró megbetegedett. A kollégája meglátogatta a beteget s megdöbbenve hallotta, hogy az milyen erősen köhög. Résztétellel jegyezte meg:

— Barátom, milyen nehezen köhögsz!

A beteg egykedvűen felelt:

— Csodálom, pedig egész éjjel gyakoroltam magam!

(*A feleség és a naptár.*) Egy fiatal aradi házaspárról szól az ének. A szép, fiatal asszonyka, akit csak két év előtt vett el az ura, nagyon szerencsétlen. A férje teljesen elhanyagolja! Sőt megcsalja őt! Nem ugyan földi halandókkal, hanem — könyvekkel. A tudománysszomjas férj egész nap olvas, olvas, olvas, sőt a könyvet éjszaka még az ágyába is magával viszi.

Az asszonyka nem tudta szó nélkül hallgatni ezt. Egy napon keserves szemrehányásokat tett:

— Már azt szeretném, ha egy könyv lennék! — mondotta az asszonyka. — Akkor legalább többet foglalkoznál velem!

— Én se hánám — felelte a férj — de akkor legalább naptár legyél!

— Miért? — kérdezte csodálkozva a nő.

— Mert akkor minden évben új példányt kapnék!

(A tudós pechje.) A rovargyűjtő tudós turistákodás közben bele zuhant egy öles szakadékba, ahol bezuzott fővel terült el eszméletlenül. Mikor észre tért, körülnézett s fájdalmasan felkiáltott:

— Oh én szerencsétlen! Végre rá találtam volna egy ritka futoncra s ime, testemmel agyon-zuztam.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Lippa. Köszönjük. Későn kaptuk. Holnap közöljük.

R. Nekünk még nem elég kiforrott. Később újból próbálkozzék.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távírárti tudósítás.

Budapest, november 7

Készáru.

Amerika 1 magasabb. Kinálat, vételkezdő gyenge, 5000 mm. csendes változatlan.

Határidő.

	Déli zárlat	3 órai zárlat
Buza 1913. áprilisi	11.74—11.75	11.75—11.76
Rozs 1913. áprilisi	10.37	10.38 10.37 10.38
Tengeri 1913. májusi	7.84—7.85	7.86—7.87
Zab 1913. áprilisi	10.80—10.81	10.79—10.80
Az árak 50 kilónként számítva.		

Budapesti értéktőzsde (nov. 7.)

Magyar hitel	789 50
Osztrák hitel	608 —
4% koronajáradék	84 60
Osztr.-magy.-államvasuti	668 50
Jelzálogbank	414 50
Leszámlolóbank	506 —
Hazai Bank	284 —
Magyar Bank	540 —
Keresk. Bank	3710 —
Rimamurányi	705 —
Salgótarjáni	714 —
Közuti Vasut	657 —
Városi Villamos	372 —

Bécsi értéktőzsde (nov. 7.)

Osztrák hitel	604 50
Magyar hitel	787 —
Osztrák-magyar államv.	672 —
Déli vasut	104 50

A Temesvári Lloydársulat terménycarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1912. nov. 7. Buza 75 kilogrammos 20.10—20.20, 76 kilogrammos 20.30—20.40, 77 kilogrammos 20.40—20.50, 78 kilogrammos 20.50—20.60. Rozs (prima) 18.35—18.40, (közép) 17.85—18.95. Arpa (csertőző) 19.60—20.10, (takarmány) 18.40—18.50, Zab (prima) 19.95—20.05, (közép) 19.15—19.25. Tengeri (magyar) 20.50—20.60, (román) 20.50—20.60. Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.80—5.90, (rózsza) 6.50—6.60.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Pénteken, 1912. november hó 8-án:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Primerose kisasszony.

Színmű 3 felvonásban. Írták: De Caillavet és De Flers. Fordította: Góth Sándor. Rendező: Dr. Beregi Sándor.

SZEMÉLYEK:

De Merans	Várnai	Donatienne	Novák Irén
De Lancroy	Dr. Beregi	Hucert	Delli Lajos
Plelan gróf	Szendrey	Layrac	Hajdutska
Primerose	Harmat J.	Plelan	Fáskerti M.
Sermaizené	Fullinuszué	Champvernierné	Nógrádi M.

Kezdeté este 7/8 órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Bárá Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma pénteken, 1912. november 8-án:

1. Náci és a vízcsap. Humoros. — 2. A balkáni háboru. Aktuális. — 3. Halálgyűrű. Tragédia három felvonásban.

Előadások kezdete délután 6 1/2 órától folytatódólagosan este 11 óráig.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színházi

Ma pénteken, 1912. november 8-án:

1. Balkán háboru. Szenzációs helyszíni felvétel. — 2. A gyáva felesége. Dráma. — 3. Tata mint dada. Kacagtató vigjáték 2 felvonásban. — 4. Titokzatos virágok. Megható amerikai dráma. — 5. Lukrétia Borgia. Kacagtató.

A legközelebbi ujdonság: Az erősebb.

Az előadások kezdete délután 1/2 óráig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyzetőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

NYILTTÉR.*

Apollo gyertya.

Az összes gyártmányok legjobbjá

6849

Meghívó!

25 évi praksison. alatt, 15-ik éve működő Aradon és a jelenleg Londonban levő nemzetközi művészi fénykép kiállítás, a 15-ik ilyenmü kiállítás, melyen szerepelek.

Ezen alkalmat óhajtom felhasználni és külföldi tanulmányutam nyomán készült:

modern fényképekből

kapualjam részére

kiállítást rendezek.

Előbb azonban bemutatom és szívesen látom: Az aradi sajtó, Az aradi fotoklub, Az aradi képző és iparművészeti társulat tagjait, műtermemben e hó 8-án pénteken 9 órától d. u. 4-ig.

1870

Weisz Hugó.

GYÖRGY MENYHÉRT ÉS TÁRSA

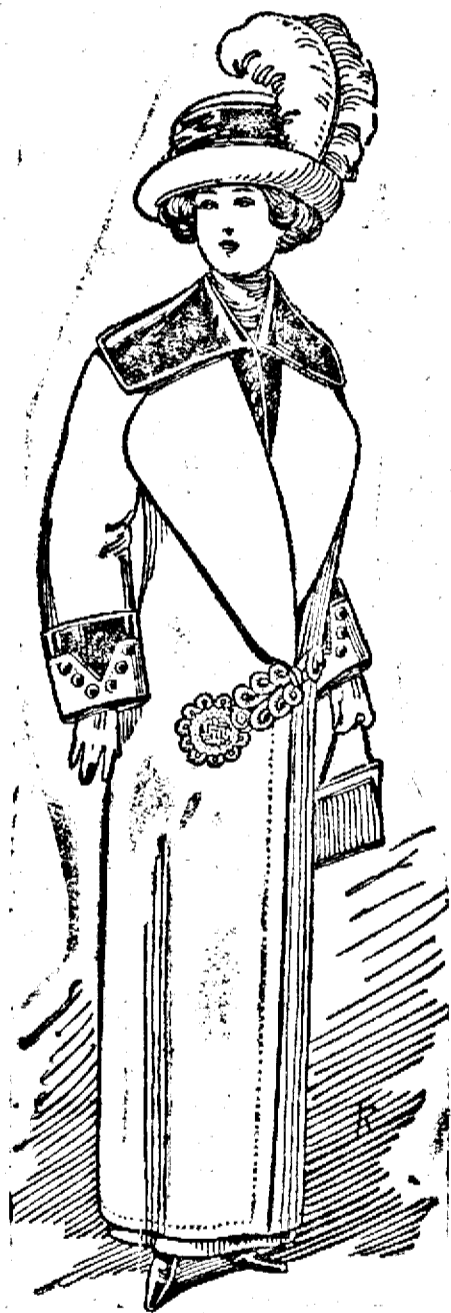
női felöltők áruháza

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

TEL:
855.

SZABOTT
ÁR

Ujdonságok:

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyegek
Szőrme kabátok
Színházi köpenyegek
Leányka és
Gyermekek kabátokban
Szőrme garnitúrák nagy választékban

5491

Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük.

LÓPOKRÓCOK

minden minőségben
olcsón beszerezhetők

BRAUN MIKSA cégnél
ARAD, Boros Beni-tér 2. szám.
Telefon 594. 7001 Telefon 594.

Nyílttér.

Felhívás.

Mayer Lajosné Mikes Kelemen-utca 27. szám alatti üzletét folyó hó 15-én átveszem. Felhívom hitelezőit, hogy követeléseiket folyó hó 12-ig jelentsék be, mert később jelentkezőket figyelembe nem fogok venni.

Ámont János,

7878 Arad, Kápa-utca 45/a.

Okvetlen

szerezze be cipő-, kalap-, uri divat- és ruhaszükségletét
Korányi

Jenő nagyáruházában. Szabadság-tér. Meglepő olcsó árak. Őriási választék. 5441

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves
ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

Cipő különlegességek

Iványi Menyhért

Aradon, Forray-utca

Eredeti amer. férfi vagy női fekete vagy barna... 13 K.
Antilop divat magas cipő... 14 K.
Eredeti angol kalapok nagy választék Gyukits kalap... 10 K.
Női vagy férfi sevrő cipő... 9 K.

8451

Világhírű Hazelwood amerikai cipők

egyedüli lerakata 16 K., 20—24 K. árban

Kutányi J., Arad,

Vörösmarty-u. I. Telefon 335.

2041-IV.

Tartozik ■ Követel

praktikus

kézi zsebfüzet

kapható az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Ára 20 fillér.

Vilányos zseblámpa

mindig friss töltéssel.

Villanyberendezések, villanyballiárok.

Dyamo gépek, villanymotorok olcsón kaphatók

Kalmár Józsefnél

Arad, Salacz-utca 2. sz. 6118

5280—1912. pm. szám.

Hirdetmény.

Nesnera Aladár th. bizottsági tag elhalálozásával a II. kerületben megüresedett törvényhatósági bizottsági tagsági helyek választás útján leendő betöltését Arad sz. kir. város th. bizottsága 25619/734 1912. sz. a. kelt határozatával elrendelte.

A megválasztandó bizottsági tagok megbízatása 1913. év december hó 31-ig terjed.

A választás napja 1912. évi november hó 17-a. A választás d. e. 9 órától d. u. 4 óráig fog megtartatni. A szavazás titkos, szavazólapok útján történik.

A választás helye a Kazinczy-utcai fiúiskola.

A választás elnöke Reicher Károly; helyettese Kosztka Emil, jegyzője Zubor Andor.

A II. kerületbe a következő utcák tartoznak:

Anlich Lajos, Akác-utca, Alsó-Marospárt, Angyal, Aranykéz, Árok-utca, Attila-tér, Bem, Bercsényi, Botond, Csalán, Csa orna, Darányi János, Deák Ferenc, Fábrián, Fácán, Félkerék, Flórián, Forray, Fürj, Görbe, Gyár, Hassinger, Határ, Heim Domokos, Ilona, Kálmán, Kazinczy, Knézién Károly-utca, Kelemen-tér, Kismolnár, Kölcsey, Közép, Koszoru-utca (belváros), Lahner György, Lajos, Lázár Vilmos, Lipót, Lovarda, Lujza-utca, Magyar (belváros), Margit, Mély, Mocsár, Part (sarkad), Péter, Rákóczy, Révay, Rövid (sarkad), Rövid (belváros), Sina, Saiacz Gyula-utca, Süveg-tér, Szarvas, Szent István-utca, Szent Péter-tér, Tökölly-tér, Tökölly-utca, Trombita, Uj (sarkad), Mikes, Weitzer János, Vadász-kürt, Vendel, Vilmos, Virág, Volgy, Zrínyi-utca.

Arad, 1912. évi október hó 26-án.

Varjassy, polgármester.

Butor végkiárusítás!

Már csak három finom háló és két ebédlő szobaberendezésem van, a melyeket felette olcsó áron végkiárusítok. Kérem a n. é. közönséget, hogy vevőszándékaikkal engemet felkeresni sziveskedjen. Tisztelettel: 7334

Varga József

Arad, Kápa-utca 6/b.

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz. a Fehér Kereszt-tel szemben. 6118

25341—912.

Hirdetmény.

Az 1912. évi október hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeírási jegyzék 29 drb. ívét az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t.-c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1912. évi november hó 4-től számítandó 8 napra a városi fogyasztási adó felügyelőségél közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek névszerint: Plank Pálné, Ungár Jenő, Erbesz-kern János, Bakó János, Kalmár Endre, Witt-enberger Arminné, Kohn László, Bauer Mihály, Susa Lajosné, Kereszturi Mihály, Kaiszer Lipót, Faragó Pálné, Friedlich Lajos Frey János, Török Andor, Palma János, Szakolczay Sándor, Buday Mihály, Ruzs Ferencné, Havancsák József, Bécsy Gábor, Babó Károly, Marosy Gerson, Gollfried és Zeiner, Krempelesz Károly, Stern Ferenc, Lunnyacsék Anna, Czitrom Józsefné, Pakuár András, Szabó Sándorné és Mayer J. zsefné, kik italméresi engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kiűntetett forgalmi adatokra

nézve úgy nevezettek, mint az aradi közkedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adó felügyelőségél, észrevételeket.

Arad, 1912. október hó 31.

A városi tanács.

765—1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Szent Antal utca Schoone csatornájának elkészítése iránt f. év november hó 11-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 2000 korona.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csakis írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1912. évi november hó 4-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Nyomtatványok

osinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t.-nál.

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasút menetrendje.

Érvényes 1912. november 1-től.

Arad-Gyórok-Pankota						
Kilomet. távols.	Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
		II. III.	II. III.	II. III.	II. III.	II. III.
—	Arad-Radnaii lőd. ...	5:00	8:10	11:20	2:30	6:10
2	Uj-Mikolaka ...	5:05	8:15	11:25	2:35	6:15
3	Mikolaka ...	5:08	8:19	11:29	2:39	6:19
7	Óthalom ...	5:20	8:30	11:40	2:50	6:30
12	Mondorlak ...	5:30	8:40	11:50	3:00	6:40
13	Mondorlak-Csicsér ...	5:34	8:44	11:54	3:04	6:44
13	Maroscsicsér ...	5:37	8:47	11:57	3:07	6:47
17	Szabadhely ...	5:47	8:57	12:07	3:17	6:57
23	Gyórok ...	6:10	9:20	12:30	3:40	7:20
24	Aradkövi ...	6:15	9:25	12:35	3:45	7:25
27	Kovácsi ...	6:24	9:34	12:44	3:54	7:34
31	Liváda ...	6:38	9:46	12:56	4:06	7:46
36	Világos ...	6:53	10:03	1:13	4:23	8:03
39	Galsa ...	7:03	10:13	1:23	4:33	8:13
41	Muzska ...	7:08	10:18	1:28	4:38	8:18
45	Pankota ... érk.	7:20	10:30	1:40	4:50	8:30

Pankota-Gyórok-Arad					
Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
	1 II. III.	3 II. III.	5 II. III.	7 II. III.	9 II. III.
Pankota ... ind.	4:50	8:00	11:10	2:20	6:00
Muzska ...	5:05	8:13	11:23	2:33	6:15
Galsa ...	5:08	8:18	11:28	2:38	6:18
Világos ...	5:20	8:28	11:38	2:48	6:30
Liváda ...	5:30	8:42	11:52	3:02	6:40
Kovácsi ...	5:37	8:56	12:06	3:16	6:50
Aradkövi ...	5:47	9:05	12:15	3:25	7:00
Gyórok ...	6:10	9:20	12:30	3:40	7:20
Szabadhely ...	6:24	9:34	12:44	3:54	7:34
Maroscsicsér ...	6:34	9:44	12:54	4:04	7:44
Mondorlak-Maroscsicsér ...	6:37	9:47	12:57	4:07	7:47
Mondorlak ...	6:41	9:51	1:01	4:11	7:51
Óthalom ...	6:51	10:01	1:11	4:21	8:01
Mikolaka ...	7:03	10:12	1:22	4:32	8:12
Uj-Mikolaka ...	7:08	10:16	1:26	4:36	8:16
Arad-Radnai-ot érk.	7:10	10:20	1:30	4:40	8:20

Gyórok-M.-Radna.					
Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
	102 II. III.	104 II. III.	106 II. III.	108 II. III.	110 II. III.
Arad (1) ... ind.	regg. 5:00	d. e. 8:10	d. e. 11:20	d. e. 2:30	este 6:10
Pankota (2) ... ind.	4:55	8:00	11:10	2:20	6:05
Gyórok pályár ... ind.	6:10	9:20	12:30	3:40	7:20
Ménos ...	6:18	9:28	12:38	3:48	7:28
Pálos ...	6:25	9:35	12:45	3:55	7:35
Pálosbaracka ...	6:32	9:42	12:52	4:02	7:42
Radna ... érk.	6:41	9:51	1:01	4:11	7:51
	7:00	10:10	1:20	4:30	8:10

M.-Radna-Gyórok.					
Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
	101 II. III.	103 II. III.	105 II. III.	107 II. III.	109 II. III.
Radna ... ind.	regg. 5:10	d. e. 8:20	d. e. 11:30	d. e. 2:40	este 6:20
Pálos-Baracka ...	5:29	8:39	11:49	2:59	6:39
Pálos ...	5:37	8:47	11:57	3:07	6:47
Ménos ...	5:46	8:56	12:06	3:16	6:56
Gyórok pályár érk.	5:53	9:03	12:13	3:23	7:03
	6:00	9:10	12:20	3:30	7:10
Pankota (1) ... érk.	7:20	10:30	1:40	4:50	8:30
Arad (1) ... érk.	7:10	10:20	1:30	4:40	8:20

769-1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. v. ro. gazda ági széke kefeárak szállítása iránti jó év november hó 18-án d. e. 10 óra-kor árlejtést tart.

Kikiáltási ár:
1 drb. szoba seprő lófark szőrből 1 kor. 28 fill., 1 drb. csiszoló gyökérkefe nyálbe való 96 fill., 1 drb. kőműves meszelő 3. sz páronként 96 fill., egyes meszelő kis faba (kravatti 6017) 90 fill., kemence fenyező kefe lószőrből 1337 26 fill., kézi porló kefe (barwisch) 83 fill., fenyőnyél 4 méter hosszú 39 fill., fenyőnyél 2 m. hosszú 13 fill., felporló kefe sörteből 8037. 1 kor. 16 fill., lókefe farkszőrből 1 kor. 28 fill., suroló kézikéfe nagy, 24 fill., edörzső 6 keztyű lófarkszőrből 77 fill., suroló kézi kefe kicsi 15 fill., kemence kenőkefe kicsi 51 fill., festő ecset 6 számú 15, festő ecset 10 számú 82 fill., egy utcai seprőgép újból bakotése 31 kor. 68 fill., sárkefe 15 fill., nagy gyökérkefe 2 kor. 83 fillér.

Bánatpenzül leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompenz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazda-

sági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1912. évi november hó 4-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Üzletelhelyezés.

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy liszt- és terményüzletünket folyó hó 15-től kezdve Boros Beni-tér 25. (Széchenyi-malom mellé)

helyeztük át.

T sz. lletel 7376

Halmos és Herceg

Kasznált ólom megvételre kerestetik.

LEGGAZDASÁGOSABB

használat a legújabb Remington-írógépek

Remington írógép

mert a modern írógéptechika összes vívmányait egyesíti magába és világosra elismert

legtartósabb gyártmány

Díjtalan és vételkötelezettség nélküli bemutatás az ország bármely részében. 422

Kedvező részletfizetési feltételek.

Ugyanott: „Burroughs” amerikai számleíró összeadógépek, „Millionaire” svájci „Saxonia” glashüttel számológépek, „Kartothek” amerikai nyilvántartási rendszer és valódi amerikai iroda-, uriszoba és könyvtárberendezések telepe.

GLOGOWSKI és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, VI. Andrassy-ut 12. szám.

Eladó

egy jókarban levő, négy lóerős gáz-

motor

Cím a kiadóhivatalban

URÁNIA

1912. november 8-án, pénteken

A Balkán háboru az Urániában.

Véres képek borzalmai festik pirosra
az Uránia-színház fehér vásznát. :

Ezt követi:

A halálgyűrű

Tragédia 3 felvonásban. Irta Anatole France.
Előadják a legkiválóbb párisi színészek.

7143

Szép, elegáns és divatos

szőrme-garnitúrák és egyes cikkek
legelőnyösebben szerezhetők be

KOVÁCS GÉZA

szücs különlegességi üzletében
Aradon, Forrai-utca (Gróf Hunyadi-palota.)

Ha finom
Teát, Rumot
óhajt forduljon
Vojtek és Weisz-céghez
Aradon.

Teák.		Rumok.	
1 csom. igen fin. keverék	Kor. — 50	1/2 lit. üv. „Hungaria“	Kor. 1.10
1 „ „ „	1.—	1 „ „ „	2.20
1 „ „ „	2.—	1 „ „ „ Jamaicai II.	1.80
1 „ fin. keverék 1/4 k.16	2.50	1 „ „ „ II.	2.60
1 „ „ törmelék	—40	1/2 „ „ „ I.	1.80
1 „ „ „	—80	1 „ „ „ L.	8.60
1 „ „ „ kiló	7.—	1/2 „ „ „ fortior.	2.70
1 „ Popoff-féle 4 sz.	7.—	1 „ „ „	5.40
1 „ „ „ 6 „	5.50	1/2 „ „ „ antiqu.	8.70
1 „ „ „ 8 „	4.50	1 „ „ „	7.40

Postai megrendelések naponta pontosan eszközöltetnek.

Legfájdalmasabb tyúkszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle „ANAGALLIN” használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az „ANAGALLIN” szóra.

Ara használati utasítással együtt 70 fill.

Poloskák kiirtása a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-sav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja.

Ara egy üvegnek 70 fillér.

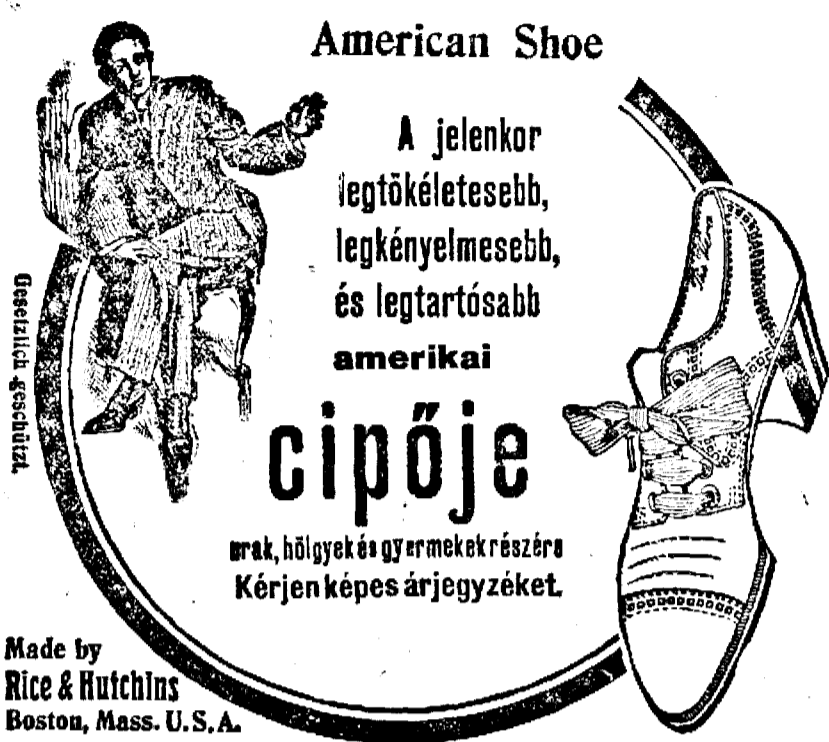
Legjobb fekete Hajfestő a „MELLOGEN”. Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legzölhebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 korona.

Legjobb, legmegbízhatóbb amerikai gummi óvszer ma már csak egyedül a „NITRIL” 6 db. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli kiskereskedő gyógyszerárúban ARAD, Andrássy-tér 22. sz. a megközelítési út mentén.

Hajós Árpád

THE VERA
American Shoe

A jelenkor legtökéletesebb, legkényelmesebb, és legtartósabb amerikai cipője

Erkek, hölgyek és gyermekek részére
Kérjen képes árjegyzéket.

Made by Rice & Hutchins Boston, Mass. U.S.A.

Egyedüli raktár:
Buchsbaum és Társa Arad.
Telefon 442. 1561 Telefon 442.

25258—1912.

Hirdetmény.

Arad város kertészeti szabályrendelete a belügyminiszter által jóváhagyatván, annak intézkedései 1913. évi január hó 1-én életbe lépnek.

Ezen szabályrendelet értelmében a városi kertészet a gáji temető kivételével az összes városi temetők sirbeültetését, gondozását és locsolását elvállalni köteles. Az erre vonatkozó megrendelések elfogadásával a városi kertészet és Máté Ferenc, a felső temető gondozására kirendelt segédkertész van hivatva.

A megrendelés levelező-lap útján is történhetik.

1913. évi érvénnyel, illetve a visszavonásig, a sirbeültetés díjait a következőkben állapítjuk meg:
Sirhely elsőrendű beültetése 8 korona.

Sirhely másodrendű beültetése 6 korona.

Sirkert elsőrendű beültetése 80 korona.

Sirkert másodrendű beültetése 20 korona.

1 sirhely 1 évi gondozása és locsolása 4 korona.

1 sirkert évi gondozása és locsolása 14 korona.

Sirhely alatt 2—3 m² területű sirhant, sirkert alatt 20—24 m² területű bármily számú sirhanttal bíró kert értendő.

Többszörös sirhelyért vagy 24 m²-nél nagyobb sirkertért aránylagosan magasabb díjak számíthatnak.

A gondozás és locsolás díjai 1 naptári évre értendők és azokban a rózsáknak betakarása és a növények fagyelleni megvédésével járó munka is beleértetik.

Arad, 1912. október 19.

A városi tanács.

Permetezőjavítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

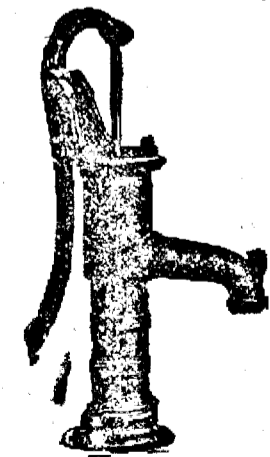
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummicsővek legolcsóbb gyári áron. A szivattyu-hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlőmagvak, héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik, és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

golyó szelepekkel. 1701

Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros talaj használatánál sem tagadják meg a szorgalmat, — a gép jóműködéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás) hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű, belül gummirozott kenderosüvek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

HÖNIG OTTÓ

M. kir. szabadalmazott tüzi fecskendő- és szivattyukészítő.

Arad, Rákóczi-u. 27. sz.

Ezen rovatban minden esz egy-
smeri beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József fűh.-u. 22.
Kiadóhivatali telefon: 184. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utján keresztül küldendők — a mellékletben a szöveg elír — vagy levélbélyegekben. Tudakozódásnál a hirdetés száma mindenkor kizárólag
levélbeli megkeresésnél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításnál szolgál a kiadóhivatal, és esetben, válsámbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint eszámítódik. Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 20 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a köziratban aláhúzással jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal
kívánata díjtalanul megszerkeszt. HIRDETÉSEK ESETE FÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jelige alatt kü-
lönleg a kiadóhivatalba, ne tessék
eredeti okiratokat mellékelni, mert
érettük semmiféle felelősséget nem
vállalunk. Azokat az ajánlatokat,
melyeket az apróhirdetés megje-
lenésétől számított 4 héten belül
elismertjük el nem visz, a kiadó-
hivatali megsemmisíti.

HÁZASSÁG.

Nőülme 28 éves izraelita

egyén 4000 kor. évi jövedelemmel,
csak teljes című levelekre, fény-
képpel ellátva, válaszolok. Vidé-
kiek előnyben, választ „S. Z. 50”
jelige Arad, főposta poste-res-
tante. 7348

Szép fogakat

szépséget kell. Legajánlatosabb Vojtek
és Weiss Dentolin fogcrémje. 1-5251

LEVELEZÉS.

Nagyságos asszony

részére. kívánt címmel postrestante
levél ment Deliától. 7383

Már 4-ik lapja,

mely D. néven szerepelnek. Látog-
gatását elfogadom L.-u. 14. számú
lakásomon. 7381

Gummi cikkek

legfinomabb minőségben Vojtek és
Weissnál. 1-5251

ALKALMAZÁST KERES.

Uri közönség figyelmébe.

Dászkál Magdolna okleveles szü-
lésznő, vizsgázott masszírozónő
ajánkozik kizárólag uri házakhoz.
Tökölly Imre-u. 5. ajtó 6. (volt Ha-
lász-utca). 7313

ALKALMAZÁST NYER.

Kereskedő segéd

a rőfös- és rövidáru szakmából
magyar és román nyelvismerettel,
azonnali belépésre kerestetik. Mi-
hai Jeremiás és Társa Nagylak
(Csanádmegye). 7363

Egy 2 középkolát

végzett, 14 évet betöltött ügyes
fin nyomdász-tanulónak felvétetik.

Azonnali belépésre

keresek egy szakképzett, ügyes és
gyors kiszolgáló vegyeskereskedő
segédet és egy tanoncot, ajánla-
tokat kérem Ponta Demeter Te-
meskővesd, u. p. T-Aga. 7362

Tanulóleányok

heti fizetéssel felvétetnek az Aradi
nyomdász-nyomtatás könyv-
kötészetében.

ÜZLETEK.

Egy járás szék helyén

nagyobb szálloda épülete alatt egy
fodrász-üzlet eladó azonnal; a piac
közepén. Cím a kiadóban. 7360

KIADÓ LAKÁS.

Karolina-u. 8. sz.

alatt 4 szobás lakás azonnal ki-
adó. Bővebbet ugyanott. 7256

Kopott parket

ékkörényes lesz, ha azt Vojtek és
Weiss parket-pastájával dörzsöli
fel. 1-5251

INGATLAN.

Zimándi-utca 13. számú

ház a fűtőház közelében, kedvező
feltételek mellett, eladó. Bővebbet
ugyanott. 7380

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetetlen lakói nyilvántartá-
sára egy házbérfőkönyv és lakbér-
könyvecske, melyek Pichler Sán-
dor könyv és papirkereskedésében
kaphatók. Szabadság-tér 1. Tele-
fon 308. 5311

Egy finom új utazó-bunda

amely vadászatra vagy hosszú
kocsi-turára igen alkalmas, jutá-
nyos áron eladó. Bővebbet Weitzer
János-utca 17 (férfiszabó-üzletben).
7306

Perzsa kabát

sürgősen eladó. — Megtekinthető
Joanovits Antal szücsmesternél.
7374

15-20 hl. jóminőségű új bor
eladó Arad, Kelemen-tér 5. 7382

M E S S M E R

TEA

a legkedveltebb és a legelterjedtebb, rendkívül
finom minőségű, kellemes ízű és igen olcsó.

Egy csomag 50 fillértől kezdve, kapható Hoffmann
Ottó, Pollak József cégeknél Arad. Schwartz Fe-
renc urnál, Lippa.

5230—1912. pm.

Hirdetmény.

Chirke Vilmos th. b. tag elhalálozásával az I. kerületben meg-
üresedett th. bizottsági tagsági hely választás utján leendő betöltését
Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottság 25618/734—1912. szám alatt
kelt határozatával elrendelte.

A megválasztandó bizottsági tag megbízatása 1913. évi december
hó 31-ig terjed.

A választás napja 1912. évi november hó 17-ike. A választás d. e.
9 órától d. u. 4 óráig fog megtartatni. A szavazás titkos, szavazólapok
utján történik.

A választás helye a városháza délkeleti földszinti kisterme. A vá-
lasztás elnöke dr. Steinhard Mór, helyettese dr. Priegl István jegyzője:
dr. Angel István.

Az I. kerületbe a következő utcák tartoznak:

Andrássy-tér, Árpád-tér, Asztalos Sándor, Aczél Péter, Besze
János-utca, Bocskay-tér, Boczkó-utca, Boros Beni-tér, Csernovist Péter,
Chorin Aron, Damjanich, Eötvös-utca, Erzsébet királyné-körút, Fa-utca,
Fálerakóhely, Farkas, Hajó-utca, Hal-tér, Háromveréb-, Hunyadi utca,
József főherceg-ut, Jókai-tér, Könyök-utca, Luther-utca, Maros-utca,
Gróf Apponyi Albert-ut, Ovár-tér, Petőfi-, Radnai-, Simonyi-utca, Sza-
badság-tér, Szél, Szekeres, Szent Pál, Tabajdy Károly, Tehén (belváros),
Téli, Thökölly-Imre-utca, Városház-tér, Vörösmarty. Zoltán-utca, Aradvár.
Arad, 1912. évi október hó 26.

Varjassy,
polgarmester.

Nyomtatványok

izléses és esinos kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában

KÜLÖNFÉLE.

Krebs Gyula

arcképnagyítási ügynök jelentkez-
zék Batthyányi-utca 27. szám alatt
8 napon belül. 7375

A legdivatosabb

fa díszműárak festésre és égetésre,
olcsó égető aparátusok és minden
egyéb kellékek, remek legújabb
svájci festőminták (kölcsonzésre
is). Szíves megtekintés vételköte-
lezettség nélkül. Kérem kirakataim
megtekintését! Krausz Paulin szin-
ház épület. Telefon 511. sz. 4541

Ügyes kárpitos 1211

ajánkozik a szakmába bármily
kárpitos munkák pontos és kitűnő
elvégzésére, egy saját műhelyé-
ben, mint házakhoz is, legolcsóbb
árak mellett. Vidékre ártelemezés
nélkül. Stáhl M., Thökölly-tér 7. sz.

Diamant Jenő

Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán
(Polgári iskolával szemben) épület-
és díszmű bádigos munkákat leg-
jutányosabban készít egy helyben,
mint vidéken. 3951

Zálogház

ből vétetnek arany-, ezüst- és ékszertárgyak

Farkas Streicher J.

Arad, Tökölly-tér 1. sz. 2881

Taxameteres

Bér-autók

Telefonszám

816

2881

Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.

Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Aradi Nyomda

Részvénytársaság

készít

névjegyet

elefántcsontpapíron

= nyomva =

divatos kivitelben.

Diamant Ferencz

villamos világítás, tele-

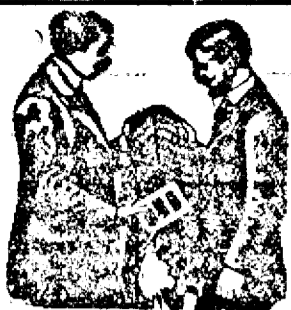
fon-csengő berendező,

osillár- és izzótetek

raktára 3161

Deák Ferenc-u. 7.

Telefon 595. szám.

Brünniszövetek

uri ruhák elkészítésére legolcsóbb gyári árakon kaphatók

ETZLER és DOSTAL cégnél

BRÜNN, Schwedeng 41. 6981

A tanítói szövetség és az állami tisztviselők egyesületének szállítója. Ha direktre a gyárból veszi a fogyasztó ezen szükségletét, sok pénzt takaríthat meg. Mindig új, modern szövetek mindenféle áron. A legkisebb méretet is küldjük.

Dus minta választék megtekintésére bérmentve küldeték. 73

KÁVÉ

nyersen vagy frissen pörköelve.

TEA

legfinomabb fajokból keverve.

RUM

eredeti és saját töltésű üvegekben csakis az

ATLANTIKA

KÁVÉ ÉS TEABEHÓZATALNÁL.

Arad, Andrassy-tér 20. sz. a. kapható.

Telefon 608. szám.

Nagymennyiségű

== maculatura ==

jutányosan eladó.

Alkalmi vétel

és eladások

Ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Óra- és ékszerész

Neitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyakra átcsereztetnek.

Telefon 488. Telefon 488.

Boldog karácsonyi ünnepeket!

Ezer márká értékű örömet szerez ön magának és gyermekeinek, ha az ön törvényesen védett büvéshivemet megrendeli, amivel ön feltűnő és nagyszerű mutatványokat produkálhat a hosszú téli estéken, érdekes fiatal és öregnek. Csakis nálam kapható 75 fillér bevétele mellett. Bérmentve 3 darab 1 korona 50 fillér. Utánvét 50 fillérrel több. Bármely országbeli levélbélyegeket fizetésül elfogadok. Egy karácsonyfa alól sem szabad hiányoznia.

Max Ewald,

áruháza Gelsenkirchen. Postaszekrény 35. Minden megrendelő, három darab törvényileg védett tréfás újévi lapot kap ingyen. 7851

Ablakredőket

minden kivitelben legolcsóbban szállít

EISELE

Alkalmi áruháza

ARAD,

Deák Ferenc-utca 2.

hol is mindenkor alkalmi árak legjutányosabb árban kaphatók. 7343

RADÓ GYULA

NOI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN

ARAD.

ŐSZI ÉS TÉLI ÚJDONSÁGOK

TELJES VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK. U. M.

Angol raglanok,
Női divat felöltők,
Plüsch kabátok,
Broccát felöltők,
Szinházi kabátok,
Angol bundák,

Szörme felöltők,
Leánykabátok,
Gyermekefelöltők,
Angol kosztümök,
Divat bluzok,
Pongyolák, Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok.

Szabott árak!

Telefon 238.